

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В. Н. КАРАЗІНА
Навчально-науковий інститут «Каразінська школа бізнесу»
Кафедра управління та адміністрування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

бакалавра

на тему: «Аналіз ефективності виробничої діяльності підприємства»

Виконала: студентка 4 курсу, групи М-41
спеціальності 073 «Менеджмент»
освітньо-професійної програми
«Менеджмент»

Ольга ВАГУНЯ

Керівник: к.е.н., доц. Анна КРАМАРЕНКО

Рецензент: Василь ВИНТОНЮК,
директор «ПРОМТЕХЦЕНТР»

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Навчально-науковий інститут «Каразінська школа бізнесу»
Кафедра управління та адміністрування
Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень) бакалавр
Спеціальність 073 «Менеджмент»
Освітньо-професійна програма «Менеджмент»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри

підпис Вікторія ТРЕТЯК
ім'я, ПРІЗВИЩЕ

“28” вересня 2023 року

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Ватуня Ольга Іванівна
(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема роботи:

Аналіз ефективності виробничої діяльності підприємства

Керівник роботи:

к.е.н., доцент Анна КРАМАРЕНКО

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від 12 березня 2024 року № 4501-5/637

2. Строк подання студентом роботи 15 травня 2024 року

3. Перелік питань, які потрібно розробити

1. Визначити теоретичні засади аналізу ефективності виробничої діяльності підприємства

2. Оцінити ефективність виробничої діяльності підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР»

3. Розробити рекомендації щодо підвищення ефективності виробничої діяльності підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР»

4. План роботи

№ з/п	Назви етапів роботи
1	Узгодження змісту кваліфікаційної роботи
2	Підготовка першого розділу кваліфікаційної роботи
3	Підготовка доповіді на наукову конференцію з викладенням основних результатів кваліфікаційного дослідження
4	Доопрацювання першого розділу згідно з рекомендаціями науково керівника. Написання другого розділу кваліфікаційної роботи
5	Доопрацювання другого розділу згідно з рекомендаціями науково керівника.
6	Написання вступу, висновків кваліфікаційної роботи. Оформлення списку літератури
7	Подання кваліфікаційної роботи на кафедру управління та адміністрування

5. Дата видачі завдання «28» вересня 2023 року

Студент
підпис

Ольга ВАТУНЯ
ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник роботи
підпис

Анна КРАМАРЕНКО
ім'я, ПРІЗВИЩЕ

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1 Визначення поняття «ефективність виробничої діяльності підприємства».....	7
1.2 Вплив внутрішніх факторів на ефективність виробничої діяльності підприємства.....	11
1.3 Вплив зовнішніх факторів на ефективність виробничої діяльності підприємства.....	21
Висновки за розділом 1	26
РОЗДІЛ 2 СТАН ТА ЧИННИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА «ПРОМТЕХЦЕНТР».....	28
2.1 Загальна характеристика підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР».....	28
2.2 Методи оцінки ефективності виробничої діяльності підприємства	30
2.3 Аналіз ефективності виробничої діяльності підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР».....	34
2.4 Рекомендації щодо підвищення ефективності виробничої діяльності підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР»	58
Висновки за розділом 2	63
ВИСНОВКИ	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	65

ВСТУП

Актуальність дослідження. В сучасному світі, що постійно зазнає впливу глобалізації та швидких змін у соціально-економічному середовищі, ефективність виробничої діяльності підприємств, установ і організацій стає детермінантою їхньої конкурентоспроможності та стабільності на ринку. Ця проблема набуває особливого значення у контексті необхідності досягнення стійкого економічного зростання та забезпечення фінансової стійкості.

Актуальність теми проявляється у декількох аспектах. По-перше, зростаюча конкуренція на ринку змушує підприємства шукати способи підвищення ефективності своєї виробничої діяльності для збереження та розширення своєї частки на ринку. По-друге, постійні зміни в технологіях, підвищення вимог споживачів до якості продукції та послуг, а також зміни в законодавстві вимагатимуть постійного аналізу та оптимізації виробничих процесів. По-третє, у зв'язку з впровадженням різноманітних інновацій та нових підходів щодо управління підприємствами, контроль ефективності виробничої діяльності стає ключовим аспектом стратегічного розвитку підприємств.

Згідно з висловлюванням відомих економістів, таких як Майкл Портер та Пол Крюгман, ефективність виробничої діяльності є однією з ключових складових конкурентоспроможності підприємств. Крім того, зміна у нормативно-правових актів у різних країнах закликають підприємства до вдосконалення виробничих процесів з метою підвищення ефективності та конкурентоспроможності як на своєму, так і на інших ринках світу. Отже, враховуючи сучасний стан економіки та потреби економічної діяльності підприємств, актуальність дослідження ефективності виробничої діяльності підприємств є невід'ємною складовою забезпечення їхнього успішного функціонування та розвитку.

Об'єктом дослідження є виробнича діяльність підприємства

«ПРОМТЕХЦЕНТР» в умовах сучасного ринкового середовища.

Предметом дослідження є фактори, що впливають на ефективність виробничої діяльності підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР».

Метою дослідження є узагальнення теоретичних положень, оцінка стану та чинників ефективності виробничої діяльності на прикладі підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР».

Для досягнення поставленої мети сформульовано наступні **завдання**:

- узагальнити сутність поняття «ефективність виробничої діяльності підприємства»;
- ідентифікувати зовнішні і внутрішні фактори ефективності виробничої діяльності підприємства;
- узагальнити методи визначення ефективності виробничої діяльності підприємства;
- визначити ефективність виробничої діяльності підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР», а також її основні чинники;
- розробити рекомендації щодо підвищення ефективності виробничої діяльності підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР».

Для виконання поставлених завдань дослідження були використані наступні методи: літературний огляд, систематизація, класифікація, узагальнення, синтез, а також порівняльний, структурний і факторний аналіз.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання отриманих результатів для підвищення ефективності виробничої діяльності підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР», що сприятиме збільшенню його конкурентоспроможності та стабільному фінансовому розвитку.

Апробація результатів дослідження. В рамках Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми та перспективи забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку територій» 27-28 жовтня 2023 р. було опубліковано тези на тему «ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Визначення поняття «ефективність виробничої діяльності підприємства»

В управлінні та економіці існує ряд різних підходів до визначення поняття "ефективність виробничої діяльності", які можуть бути розглянуті з різних точок зору. Розглянемо найбільш поширені теоретичні підходи, які враховують різноманітні аспекти оцінки ефективності виробничої діяльності.

Найбільш поширеним економічним підходом до оцінки ефективності виробничої діяльності є економічний підхід. У цьому підході ефективність вимірюється відношенням використаних ресурсів до досягнутих результатів, що дозволяє оцінити ефективність виробничої діяльності на основі співвідношення витрат і прибутку, або на основі співвідношення витрат і отриманої користі.

Наукові діячі, які внесли великий внесок у розвиток економічного підходу до оцінки ефективності виробничої діяльності є два британських економіста – Альфред Маршалл та Джон Мейнард Кейнс, а також два американських – Мілтон Фрідман та Майкл Портер.

Альфред Маршалл розвинув теорію попиту та пропозиції. Його робота «Принципи економічної науки» містить концепції ефективності виробничої діяльності, зокрема в контексті закону пропорційного зростання. У свою чергу, Джон Мейнард Кейнс розвинув теорію макроекономічних циклів у своїй роботі «Загальна теорія зайнятості, проценту та грошей». Його робота внесла важливі теоретичні засади про ефективність виробничої діяльності в контексті макроекономіки.

Американські науковці розглядали ефективність виробничої діяльності з позиції економічного підходу в іншому погляді, так, Мілтон Фрідман, лауреат Нобелівської премії з економіки розвинув концепцію монетарної економіки. Фрідман досліджував ефективність виробничої діяльності з використанням макроекономічних моделей, а Майкл Портер доповнив його мислення, з позиції визначення стратегічних конкурентних переваг підприємств. Він вважав, що висока ефективність виробничої діяльності може бути досягнута шляхом створення унікальної стратегічної позиції на ринку.

Наступним по значущості є оптимізаційний підхід, цей підхід передбачає досягнення максимального результату при мінімальних витратах. Ефективність визначається тут як здатність досягти найкращого можливого результату за наявності певних обмежень. Оптимізаційний підхід розглядали в цілому американські вчені, інженери, статистики тощо. [27, 15]

Американський інженер та підприємець Фредерик Уінслоу Тейлор заснував ідею популяризації застосування оптимізаційного підходу. У своїй роботі «Принципи наукового управління» він розробив методи оптимізації робочих процесів та мінімізації витрат ресурсів. А Американський статистик Едвард Демінг доповнив мислення Фредерика Тейлора. Його розроблена теорія «Демінгова система управління» була спрямована на досягнення оптимальних результатів шляхом постійного вдосконалення робочих процесів. А Теодор Левітт, на середину промислової ери, вважав що підприємствам необхідно зосередитися на виробництві великого обсягу товарів за доступною ціною для споживачів, що дуже подібно на те, що відбувається зараз з великими компаніями, які нехтують якістю, але випускають великий обсяг продукції. [9, 43]

Додатково, треба приділити увагу Вільяму Едвардсу Демінгу, цей американський консультант з економіки був ключовою фігурою у розвитку японської промисловості після Другої світової війни. Він розробив інноваційні методи оптимізації виробничих процесів, які допомогли підвищити ефективність виробництва в Японії.

Наступний підхід, якому варто приділити увагу, це системний підхід. Відповідно до цього підходу, ефективність як базова складова розглядається в контексті взаємозв'язку різних частин системи. Ефективність виробничої діяльності оцінюється як здатність системи досягати своїх цілей та функціонувати в оптимальному режимі.

Американський вчений, автор книги «П'ять вимірів участі в організації», яка стала важливою працею у галузі менеджменту та системного підходу, Сенге розвинув концепцію підприємства як системи, де ефективність визначається здатністю системи адаптуватися та змінюватися. А Британський науковець Джеймс Ловлок розвинув теорію саморегулювання систем, відому як «гіпотеза Гайя». Його робота була спрямована на розуміння та оцінку ефективності виробничої діяльності в контексті взаємозв'язків між підприємствами та середовище в якому знаходиться це підприємство. [44]

Останній підхід якому варто приділити увагу це стратегічний підхід. Стратегічний підхід до оцінки ефективності виробничої діяльності підкреслює важливість досягнення стратегічних цілей підприємства для забезпечення успішності та конкурентоспроможності на ринку. Американські вчені Майкл Юджин Портер та Ігор Ансофф, Майкл Портер та його книга «Конкурентна стратегія: методи аналізу галузей та конкурентів» надала фундаментальний внесок у розвиток стратегічного управління, визначивши ключові аспекти, які впливають на ефективність підприємства в контексті стратегічного планування. Ансофф у своїх двох роботах «Корпоративна стратегія» та «Стратегічне управління» розвинув концепції стратегічного планування, надавши величезну допомогу підприємствам того часу зосередитися на досягненні стратегічних цілей для підвищення ефективності. [50]

Важливо зазначити що ці підходи можуть застосовуватися як окремо, так і в поєднанні, залежно від контексту та конкретних цілей дослідження. Оцінка ефективності виробничої діяльності часто вимагає врахування різних аспектів та факторів, які будуть розглянуті далі.

Таким чином, враховуючи аспекти, такі як інновації, стратегії управління якістю, стабільність виробничих процесів, екологічні питання, гнучкість виробництва та безпека праці, ми можемо отримати розуміння того, як ці фактори взаємодіють та впливають на ефективність підприємства. Відображення цього впливу у таблиці 1.1 допоможе візуалізувати ключові аспекти виробничої діяльності та їх значення для досягнення стратегічних цілей підприємства.

Таблиця 1.1 – Основні аспекти виробничої діяльності підприємства та їх вплив на ефективність

Аспект виробничої діяльності	Основні характеристики	Вплив на ефективність
Технологічний стан	Використання передових технологій, модернізація обладнання, інновації	Підвищення продуктивності, зниження витрат, поліпшення якості
Управління виробничими процесами	Ефективне планування виробництва, контроль якості, оптимізація логістики	Оптимальне використання ресурсів, зменшення затрат, підвищення швидкості реагування
Людські ресурси	Кваліфікований персонал, навчання та розвиток співробітників, мотиваційні програми	Збільшення продуктивності, поліпшення якості роботи, зниження текучості кадрів
Обсяг виробництва	Оптимальна величина виробництва, відповідність попиту	Забезпечення стабільних фінансових показників, зниження витрат
Стратегічне планування та конкурентні переваги	Чітка стратегія, конкурентні переваги, реагування на зміни на ринку	Забезпечення успішності на ринку, досягнення стратегічних цілей, підвищення конкурентоспроможності
Інновації та дослідження і розвиток	Постійне вдосконалення продукції та послуг, інвестиції у розвиток	Забезпечення конкурентних переваг, підвищення якості та конкурентоспроможності
Управління якістю	Впровадження систем управління якістю,	Поліпшення якості, зменшення витрат

Аспект виробничої діяльності	Основні характеристики	Вплив на ефективність
	контроль якості продукції	
Сталість виробничих процесів	Стабільність та надійність виробничих процесів	Забезпечення стабільності постійного ККД
Екологічні аспекти	Збереження ресурсів, зменшення викидів CO ₂	Зменшення негативного впливу на навколишнє середовище
Гнучкість виробництва	Можливість швидко реагувати на зміни в умовах ринку	Адаптація до змін та оптимізація виробництва
Безпека та управління ризиками	Забезпечення безпеки праці та управління ризиками	Зниження ризиків та нещасних випадків для працівників та підприємства

Джерело: узагальнено автором на основі [23, 28]

Кожен з аспектів відіграє важливу роль у забезпеченні ефективності підприємства. Розуміння цих аспектів та їх оптимальне впровадження дозволить підприємствам досягти більшої продуктивності, підвищити конкурентоспроможність та забезпечити стабільний економічний розвиток.

1.2 Вплив внутрішніх факторів на ефективність виробничої діяльності підприємства

Виробнича діяльність є складним процесом, яка впливає на економічний розвиток, конкурентоспроможність підприємств та загальний рівень життя суспільства. Щоб забезпечити успішне функціонування виробничих підприємств, необхідно розглядати і аналізувати широкий спектр факторів, які впливають на їх ефективність.

Перш за все, варто розглянути внутрішні та зовнішні фактори, ці обидві групи факторів грають ключову роль у виробничій діяльності. Внутрішні фактори в собі включають ефективне управління людськими ресурсами, якість виробничих процесів, наявність сучасного обладнання та технологій, ефективне використання ресурсів. Зовнішні фактори в свій час включають економічну кон'юнктуру, політичну стабільність, законодавче регулювання, рівень конкуренції на ринку, а також зовнішні екологічні та соціокультурні чинники.

Додатково, варто зазначити що корпоративна культура, ступінь автоматизації та інноваційність підприємства або організації також відіграють важливу роль у досягненні високої ефективності виробництва. Урахування цієї широкої гами факторів є важливим завданням для керівників підприємств та фахівців у галузі управління. [47]

Розберемо більш детально внутрішній та зовнішній фактор, в першу чергу розглянемо внутрішній фактор. Внутрішня ефективність виробничої діяльності залежить від досконалості управління людськими ресурсами. Працівники – це не лише робоча сила, вони є ключовим ресурсом, який формує корпоративну культуру, сприяє інноваціям та розвитку. Ефективне управління персоналом включає в себе правильний відбір кадрів, їхню підготовку та розвиток, а також створення мотивуючої робочої атмосфери, що сприяє високим результатам.

У сучасній економіці персонал підприємств, установ та організацій відіграє ключову роль у забезпеченні їхньої ефективності в умовах непередбачуваної ринкової нестабільності та впливу глобальних економічних факторів. Від того, наскільки ефективно використовується персонал, залежить успішність не лише окремих підприємств, а й цілих галузей. Це особливо актуально для промислового сектору, який є основою науково-технологічного прогресу та постійно вимагає впровадження системних заходів для підвищення ефективності використання персоналу. [13, 49, 48]

У сучасних умовах спостерігається зниження ефективності використання персоналу на багатьох підприємствах. Для раціонального та продуктивного використання персоналу необхідно враховувати вплив різноманітних факторів та приділяти велику увагу на критерію ефективності управління.

Варто зазначити, що персонал підприємства складається з працівників різних професійних та кваліфікаційних рівнів. Всі вони утворюють певний штат працівників, що включає всіх найманих співробітників, які уклали письмовий трудовий договір (або контракт) і працюють на підприємстві протягом тривалого часу, будь то постійно, тимчасово або сезонно.

На основі аналізу сучасної практики функціонування підприємств з різних сфер, різного рівня доходу, можна виділити ряд ключових проблем, які перешкоджають ефективному використанню персоналу. У загальному вигляді вони структуровані на рисунку 1.1.

Рисунок 1.1 – Основні проблеми забезпечення ефективного використання персоналу

Джерело: узагальнено автором на основі [42]

Саме тому, в умовах економічних реформ активна увага до оцінки ефективності та використання кадрів стає важливим завданням, оскільки це впливає на використання робочого часу, продуктивність, рівень зайнятості та стресостійкість персоналу. Важливе значення має також збалансованість між попитом та пропозицією на робочу силу та розуміння потреб споживачів конкретної галузі у якому перебуває підприємство. [49]

Для вирішення цих питань необхідна співпраця між державними органами, місцевими громадами та роботодавцями. Створення спільних

механізмів дозволить ефективно вирішувати проблеми, що стосуються підприємств промислового сектору економіки. Одночасно, ефективність використання персоналу на підприємствах залежить від різноманітних чинників, таких як науково-технічні досягнення, організаційна структура, економічні стратегії та соціальні умови праці. [15, 30]

Також, у реалізації ефективного використання персоналу важливе значення має дослідження факторів, які впливають на ефективність підприємства, оскільки вони допомагають виявити можливості для підвищення продуктивності. Це особливо актуально зараз, коли багато українських підприємств, особливо маленькі та середні, стикаються з серйозними економічними труднощами та обмеженими ресурсами, і їхні проблеми виживання вимагають використання різноманітних типів вирішення певних проблем. Класифікацію факторів, що впливають на ефективне використання персоналу, можна знайти у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Чинники, які впливають на ефективність використання персоналу

Назва чиннику	Складові чиннику
Фізіологічний	Санітарні умови праці
	Відпочинок і розподіл навантаження
	Регулярні медичні огляди
Технічний і технологічний	Навчання та розвиток
	Технічна оснащеність підприємства
	Рівень використання науково-технічних здобутків
Структурно-організаційні	Умови праці для різних підрозділів
	Структура та організація робочих груп
	Комунікація в організації
	Організаційна культура підприємства
Соціально-економічний	Баланс роботи та особистого життя
	Оплата праці та фінансові стимули
	Розвиток кар'єри та перспективи
Соціально-психологічні	Комунікація та взаємодія в колективі
	Задоволеність роботою та психологічний клімат
	Конфлікти та їх вирішення

Джерело: узагальнено автором на основі [22, 48]

Наступним етапом слід розглянути моделі та форми ефективного використання персоналу на підприємствах. На основі досліджень специфіки розвитку персоналу були виокремлені підходи ефективного використання персоналу підприємства, які, у свою чергу, реалізуються через різні форми (Рисунок 1.2).

Рисунок 1.2 – Моделі та форми ефективного використання персоналу підприємства

Джерело: узагальнено автором на основі [45]

Таким чином, ефективність використання персоналу визначається рівнем використання їхнього потенціалу для досягнення цілей підприємства з мінімальними витратами та забезпеченням очікуваних результатів. Основна мета полягає у тому, щоб працівники були забезпечені оптимальними умовами праці, щоб їхні здібності могли бути використані максимально ефективно.

Однак, окрім раціонального використання персоналу, слід зауважити що успішна виробнича діяльність не можлива без оптимізації виробничих процесів. Якість виробничих процесів визначається їхньою ефективністю, безперервністю та стійкістю, тобто постійним вдосконаленням технологій, впровадженням передових методів управління виробництвом, а також забезпечення високої якості продукції або послуг.

Виробнича система підприємства об'єднує всі етапи його діяльності, починаючи з постачання матеріалів та сировини і закінчуючи реалізацією продукції. Вона є цілісною структурою, яка включає робітників, обладнання та інші елементи великої системи, і потребує при цьому постійної оптимізації для забезпечення якості та конкурентоспроможності.

Підприємство виступає як відкрита система, що взаємодіє з зовнішнім середовищем, отримуючи ресурси та видаючи готову продукцію. Це означає, що воно бере участь у трьох основних процесах: отримання ресурсів, їх перетворення на готовий продукт та видачу готового продукту.

Для розуміння завдань оптимізації виробничих процесів, важливо осмислити поняття «виробнича система». Виробнича система охоплює всі операції та процеси, пов'язані зі створенням цінності для споживача, включаючи ті операції та процеси, що можуть нести в собі втрати. Вона включає фінансовий аспект, розробку нової продукції, процес виробництва та інші аспекти діяльності підприємства.

Підприємство, яке ми розглядаємо як виробничу систему, є соціальним інститутом з властивостями відкритої системи. Це означає, що воно функціонує у взаємодії з зовнішнім середовищем, отримуючи ресурси у вигляді працівників, електроенергії, взаємодії з постачальниками тощо та

повертаючи продукцію назад у середовище, але в іншому виді, саме при цьому продукуючи ВВП.

Отже, оптимізація виробничих процесів та виробничої системи є важливою складовою успішної діяльності підприємства, що дозволяє забезпечити якість продукції, ефективність та конкурентоспроможність на ринку. Також, варто зазначити що у кожній системі є свої індикатори, тобто те на що той чи інший компонент системи має акцентувати свою увагу. Саме тому, наступним етапом вивчення теоретичних аспектів аналізу ефективності виробничої діяльності підприємства буде ознайомлення з індикаторами ефективності виробничої системи (Табл. 1.3).

Таблиця 1.3 – Індикатори ефективності виробничої системи

Компонент виробничої системи	Індикатори ефективності виробничої системи
Управління закупівлями	Вартість виробництва на одиницю продукції.
	Час циклу виробництва.
	Відсоток браку продукції.
	Використання обладнання та робочої сили.
	Рівень якості продукції.
	Показник утилізації сировини та матеріалів.
	Співвідношення витрат та прибутку.
Діяльність робітників	Продуктивність праці.
	Порівняння форс-мажорних обставин з досягненням працівника.
	Задоволеність працівників від керівництва.
	Витрати на навчання та розвиток персоналу.
	Час на виконання завдань.
Обслуговування обладнання	Тривалість простою обладнання.
	Рівень технічної готовності обладнання до використання.
	Витрати на планове обслуговування та ремонт.
	Витрати на запасні частини та матеріали для обслуговування.
	Кількість аварій та їх вплив на виробничий процес.
	Ефективність використання ресурсів (паливо, енергія) обладнанням.
	Рівень безпеки та відповідність обладнання стандартам безпеки.
	Інноваційність та модернізація обладнання.

Компонент виробничої системи	Індикатори ефективності виробничої системи
Управління матеріальними потоками	Рівень запасів та їх вартість знаходження на складі.
	Точність прогнозування потреб у матеріалах.
	Витрати на транспортування.
	Швидкість реагування на зміни в попиті та умовах постачання.
Управління якістю	Рівень відхилень від стандартів якості.
	Рівень задоволення клієнтів та їхній фідбек щодо якості продукції.
	Кількість та обсяг популяризації діяльності підприємства від споживачів.
	Витрати на контроль якості та усунення дефектів.
	Показники процесу постійного покращення якості продукції.

Джерело: узагальнено автором на основі [13,24]

Виходячи з інформації яка була надана в таблиці 1.3 слід розглянути наступний елемент внутрішнього фактору виробничої системи, її ефективність. Вона визначається не лише якістю продукції, але й ефективністю використання ресурсів, яке має безпосереднє відношення до оптимізації виробничих процесів. Суттєвий аспект полягає в усуненні зайвих витрат, оптимізації робочих процесів та використанні некапіталоємних шляхів для підвищення продуктивності. [9]

Зазвичай, підприємства, чи організації впроваджують управлінські методики, які спрямовані на аналіз та оптимізацію виробничих процесів. Це може включати і виявлення та усунення зайвих етапів у виробництві, і вдосконалення організації праці, а також використання передових технологій. Такий підхід дозволяє підприємствам підвищити ефективність та скоротити час виготовлення продукції, що в свою чергу сприятиме збільшенню конкурентоспроможності на ринку.

Досягнення оптимального рівня ефективності виробничої системи вимагає комплексного підходу та постійного моніторингу. Необхідно систематично аналізувати всі аспекти виробництва, виявляти можливості для

поліпшення та впроваджувати нові методи та технології. Тільки такий цілеспрямований підхід дозволить досягти високої ефективності виробничої системи та забезпечити стабільний розвиток підприємства в умовах конкурентного ринку.

Так наприклад, на сьогодні українські підприємства активно працюють над оптимізацією виробничих систем, звертаючи увагу на стратегії, що сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності. Потреба у таких заходах пояснюється кількома факторами. По-перше, на міжнародному ринку зростає конкуренція, і якість продукції стає ключовим чинником для успішної позиціонування на ньому. По-друге, багато підприємств мають обмежені можливості для інвестицій, що обмежує їхній розвиток і впливає на їхню конкурентоспроможність. У таких умовах оптимізація виробничих систем стає необхідністю.

Українські компанії все частіше використовують закордонний досвід, зокрема концепцію «Бережливе виробництво» або Виробнича система Тойоти (Toyota Production System (TPS)), щоб оптимізувати свої виробничі процеси та підвищити якість продукції. Ці стратегії дозволяють зменшити витрати і оптимізувати час виробництва, що в свою чергу сприяє підвищенню продуктивності та знижує витрати. Такий підхід стає відповіддю на багато проблем, з якими стикаються українські підприємства, і дозволяє при цьому досягти якісних результатів при мінімальних витратах.

Враховуючи поточну економічну ситуацію та вимоги глобального ринку, важливо, щоб українські підприємства приділяли належну увагу оптимізації своїх виробничих систем та використовували передовий досвід з цієї сфери для досягнення успіху на міжнародному рівні.

Отже, ефективність виробничої системи є важливим фактором успіху підприємства. Це не лише залежить від якості продукції, але й від ефективного використання ресурсів та оптимізації виробничих процесів. Шлях до досягнення цієї ефективності лежить у впровадженні сучасних управлінських практик, аналізі та постійному вдосконаленні виробничих процесів.

Таким чином, внутрішні фактори грають ключову роль у досягненні високої ефективності виробничої діяльності. Управління персоналом є одним з важливих аспектів, оскільки мотивовані та кваліфіковані працівники сприяють підвищенню продуктивності та якості продукції. А наявність сучасного обладнання, технологій, оптимізації виробничих процесів безпосередньо впливає на ефективність виробництва, дозволяючи зменшити час виготовлення тієї чи іншої продукції та значно зменшити витрати на виробництво. [46]

1.3 Вплив зовнішніх факторів на ефективність виробничої діяльності підприємства

У попередньому розділі ми докладно дослідили вплив внутрішніх факторів на ефективність виробничої діяльності підприємства. Тепер настав час розглянути, як зовнішні чинники впливають на його функціонування. Цей підрозділ присвячений ретельному аналізу впливу зовнішніх факторів на ефективність підприємства. Серед них відзначаються економічна стабільність на ринку, політична стабільність, правове регулювання у сфері бізнесу, а також рівень конкуренції та попиту на товари чи послуги.

По-перше, розберемо вплив економічної ситуації на зовнішній фактор діяльності підприємства. Економічна стабільність відіграє ключову роль у діяльності підприємства, оскільки вона має прямий вплив на його функціонування та прибутковість. Постійна економічна стабільність сприяє підвищенню споживчого попиту та збільшенню інвестицій, що в свою чергу стимулює розвиток підприємства, організації, компанії тощо. Проте, важливо враховувати, що економіка працює за циклами процвітання та рецесії, і підприємствам необхідно бути готовими до адаптації до цих змін.

Наприклад, циклічність процесів спостерігається у економіках розвинених країн, таких як США, Японія, країни ЄС тощо. Так, країни ЄС періодично стикаються з циклами рецесії під впливом економічних змін та криз, таких як фінансова криза 2008 року, що породила глибоку рецесію в багатьох країнах Європейського союзу.

Науковці також активно досліджували і продовжують досліджувати ці цикли та їх вплив на економіку. Наприклад, Джозеф Шумпетер в своїй роботі «Економічна доктрина та методика» висвітлив як інновації можуть бути двигуном процвітання у періоди кризи та рецесії.

За його теорією, один із факторів, які впливають на економічну стабільність – це рівень інфляції або дефляції. Так, зростання рівня цін зменшує споживчу купівельну спроможність та призводить до збільшення витрат на виробництво для підприємства. З іншого боку, дефляція також має негативний вплив на економіку, зменшуючи споживчий попит та прибутковість бізнесу.

Важливо також врахувати думку провідних економістів, таких як Адам Сміт, Жан-Батист Сей та Карл Маркс, які досліджували різні аспекти економічної стабільності з різних точок зору. За теоріями вищеперелічених науковців, стабільність може бути обумовлена об'єктивними та суб'єктивними факторами, включаючи війни, ефективне управління та соціальний розвиток. Виокремлюються два ключові чинники, що формують економічну стабільність підприємства: економічне зростання та адекватний стан його внутрішнього та зовнішнього середовища. [33, 12]

Враховуючи різноманітні аспекти визначення економічної стабільності, можемо узагальнити її як сукупність властивостей та взаємодій, що визначають сприятливе функціонування підприємства в умовах змінного та турбулентного економічного середовища.

Також, варто зосередити свою увагу на глобалізації як невід'ємній складовій сучасного економічного середовища, яка в свою чергу відкриває нові можливості для підприємств, але також створює значні виклики. Цей процес

сприяє посиленню результативності фінансової політики, дозволяючи враховувати ретроспективний досвід реалізації заходів фіскальної та монетарної політики в різних країнах. Такий підхід стає можливим завдяки глобальним трансформаціям економік, що враховують доцільність їхньої конвергенції (економічне зближення двох або кількох суб'єктів господарювання, регіонів або країн) та адаптації до національних інституційних моделей розвитку. [5]

Науковець Джозеф Стігліц відзначає, що глобалізація дозволяє підприємствам розширити доступ до нових ринків, але при цьому збільшує їхню залежність від зовнішніх впливів. Зокрема, в контексті торговельних відносин та коливань валютних курсів, це може призвести до негативних наслідків для фінансового стану компаній, які взаємодіють на міжнародному рівні. [7]

Однак, варто враховувати, що глобалізація відкриває можливості для розширення ринків збуту для національних виробників та привертання зовнішніх інвестицій. Наприклад, розвинені країни обмежують доступ до своїх ринків за допомогою нетарифних бар'єрів, але це також може бути сприятливим фактором для залучення прямих іноземних інвестицій у високотехнологічні галузі. Такі інвестиції можуть забезпечити значний економічний ріст, але водночас і призвести до відтоку капіталу в періоди економічної рецесії, що може створити значні виклики для країн з трансформаційною економікою, таких як Україна.

Розглянемо наступний важливий фактор, який впливає на зовнішнє середовище, в якому діє підприємство. Цей чинник є надзвичайно складним і потребує ретельного розгляду, оскільки він може мати ключове значення для розробки стратегічних планів і прийняття управлінських рішень. Мова йде про регіональні особливості, які відображають те, як економічна стабільність може варіюватися в залежності від місця розташування підприємства. Наприклад, великі міські центри можуть забезпечити інші ринкові умови порівняно з сільськими районами, саме тому, розуміння та аналіз цих особливостей є

важливою частиною стратегічного планування і прийняття управлінських рішень для підприємства.

Додатково, розгляд регіональних особливостей може допомогти підприємствам визначити оптимальні стратегії розвитку для різних регіонів, що може включати одночасно адаптацію продуктів або послуг до специфічних потреб місцевого ринку, розробку маркетингових кампаній, спрямованих на конкретні аудиторії, пошук нових можливостей для розширення бізнесу в регіональних центрах тощо. [8]

Таким чином, регіональні особливості є важливою складовою стратегічного управління для підприємства, оскільки вони дозволяють адаптувати діяльність компанії до умов конкретного регіону та максимізувати її успішність на різних ринках світу.

Наступним чинником варто розглянути політику уряду країни у якому перебуває це підприємство та політику уряду країни з якою підприємство співпрацює, тобто веде економічну діяльність з підприємством чи підприємствами іноземних країн.

Політика уряду грає ключову роль у створенні сприятливого економічного середовища для бізнесу. Одним із важливих інструментів у цьому процесі є податкові стимули. Уряд може встановлювати податкові пільги або знижувати податкові ставки для певних галузей чи типів підприємств, що стимулюватиме їхній розвиток та інвестиції у відповідний сектор економіки. [42]

Крім того, кредитна політика також має велике значення для стабільності та розвитку ринку. Уряд може впливати на обсяг грошових ресурсів, що доступні для підприємств та споживачів, шляхом регулювання процентних ставок та кредитних умов. Політика стимулювання кредитування в свою чергу сприяє розвитку підприємництва та інвестиційній активності і чим менше відсоткова ставка тим більш підприємств будуть виявляти бажання брати кредит.

Крім того, важливу роль відіграють програми державної підтримки. Ці програми включають в себе надання грантів, субсидій або інших форм фінансової підтримки для розвитку підприємств, особливо в важких ситуаціях для того чи іншого підприємства, або навпаки, для перспективних підприємств або тих підприємств які щорічно, щоквартально демонструють збільшення капіталізації.

Також, важливою частиною політики уряду є регулювання економіки та створення сприятливих умов для конкуренції. Уряд може встановлювати правила та стандарти, що регулюють діяльність підприємств, забезпечуючи справедливу конкуренцію та захист прав споживачів.

Додатково, політика уряду може включати заходи з регулювання зовнішньої торгівлі та міжнародних економічних відносин. Укладення та виконання міжнародних торговельних угод, встановлення митних тарифів та інших торговельних бар'єрів – усе це має значний вплив на експортні можливості підприємств та загальну економічну ситуацію в країні.

Останній фактор, який варто розглянути – це аналіз економічної ситуації на ринку та прогнозування її розвитку. Цей етап дозволяє підприємствам зрозуміти поточні тенденції, визначити можливі ризики та вигоди, що впливають з економічного оточення.

Аналіз ринкової ситуації передбачає вивчення різних аспектів економіки, таких як попит і пропозиція, цінова динаміка, тенденції споживчої поведінки, а також конкурентність на ринку. Це в свою чергу дозволяє підприємствам отримати повний обсяг інформації для прийняття обґрунтованих рішень та розробки стратегій розвитку.

Крім того, важливо враховувати прогнозування розвитку ринку, що дозволить більш передбачувано дивитись на майбутні тенденції та зміни. Цей процес передбачає врахування економічних, соціальних, політичних та технологічних факторів, що можуть вплинути на ринкову ситуацію у майбутньому.

Використання аналізу ринкової ситуації та прогнозування розвитку є важливою частиною стратегічного управління підприємством, тому що саме від цього залежить здатність компанії адаптуватися до змін на ринку, виявити нові можливості та захистити себе від ризиків.

Заслуговує уваги той факт, що в сучасному динамічному бізнес-середовищі аналіз ринкової ситуації є постійним ітеративним процесом. Таким чином, підприємства повинні постійно встигати за ринком та оцінювати які ризики та можливості можуть виникнути, все це для того щоб зберігати конкурентну перевагу та досягати успіху на ринку.

Завдяки правильному аналізу та прогнозуванню економічної ситуації на ринку, підприємства можуть ефективно керувати своєю діяльністю, забезпечуючи стабільність та успішність у довгостроковій перспективі.

Висновки за розділом 1

Внутрішні фактори, такі як ефективне управління людськими ресурсами, якість виробничих процесів та наявність сучасного обладнання формують основу для успішного функціонування підприємства. Спільні зусилля державних органів, місцевих громад та роботодавців є ключовим елементом для вирішення проблем, що виникають у процесі використання персоналу на підприємствах. Досягнення успіху в цій сфері вимагає не лише розуміння потреб ринку, а й використання науково-технічних досягнень та впровадження соціально-економічних стратегій.

Розуміння та аналіз зовнішнього середовища допомагають підприємствам адаптуватися до змін у ринкових умовах та розвиватися відповідно до потреб споживачів і вимог регулюючих органів країн. Важливо також враховувати і регіональні особливості, які можуть варіюватися в залежності від місця розташування підприємства та або місцезнаходження

країни. Політика уряду також грає значну роль у створенні сприятливого економічного середовища для бізнесу через податкові стимули, програми державної підтримки та регулювання економіки. Правильне використання цих інструментів може сприяти розвитку підприємства та забезпечити його стійкість у змінному економічному середовищі. Урахування зовнішніх факторів разом з внутрішніми дозволяє підприємствам ефективно реагувати на зміни у ринковому середовищі та досягати успіху в умовах постійної конкуренції.

РОЗДІЛ 2

СТАН ТА ЧИННИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА «ПРОМТЕХЦЕНТР»

2.1 Загальна характеристика підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР»

Підприємство «ПРОМТЕХЦЕНТР» було засноване у 2009 році, спеціалізується на облаштуванні торгових приміщень та їх реконструкції. З моменту заснування підприємства, послуги надавались по всій Україні, але з початку повномасштабної війни керівництво підприємства вирішило перенести діяльність підприємства в Іспанію.

Організаційна структура «ПРОМТЕХЦЕНТР» складається з кількох основних відділів. Виконавчий директор відповідає за загальне керівництво та стратегічний розвиток підприємства. Виробничий відділ займається плануванням і здійсненням виробничих процесів. Відділ технічного обслуговування надає послуги з технічного обслуговування та ремонту обладнання. Проектно-конструкторський відділ займається розробкою нових проєктів та технологічних рішень. Фінансовий відділ відповідає за фінансове планування, бухгалтерський облік та контроль витрат. Відділ кадрів займається управлінням персоналом, підбором кадрів та розвитком співробітників. Маркетинговий відділ відповідає за маркетингову стратегію, дослідження ринку та просування продукції.

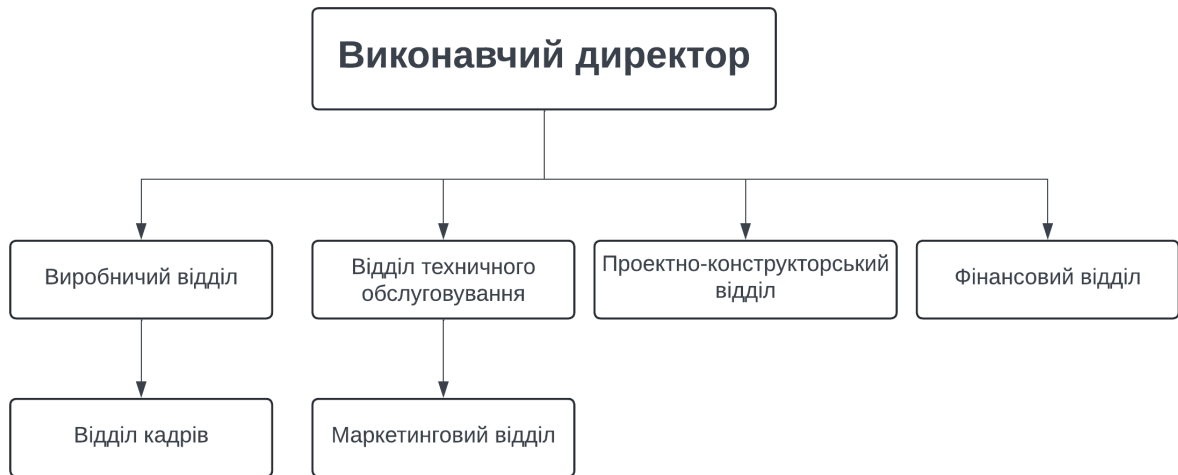

Рисунок 2.1 – Організаційна структура «ПРОМТЕХЦЕНТР»

Джерело: побудовано автором

Вид діяльності підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР» визначений на основі іспанського аналога КВЕД виступає - CNAE, (Clasificación Nacional de Actividades Económicas). Для «ПРОМТЕХЦЕНТР», що спеціалізується на облаштуванні торгових приміщень та їх реконструкції, коди CNAE виглядатимуть наступним чином:

Таблиця 2.1 – Коди CNAE для підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР»

Номер коду CNAE	Опис діяльності
4332	Установка столярних виробів
4334	Фарбування та скління
4399	Інші спеціалізовані будівельні роботи н.в.і.у.
6820	Оренда нерухомості від власного імені
7111	Архітектурні послуги
7112	Інженерні послуги та інші види технічного консультування
7410	Спеціалізовані послуги з дизайну
7490	Інші професійні, наукові та технічні послуги н.в.і.у.

Джерело: побудовано автором

«ПРОМТЕХЦЕНТР» активно займається проектуванням і розробкою нових технологій, що потребує творчого підходу та стимулювання інновацій серед співробітників. Штат робітників «ПРОМТЕХЦЕНТР» складається з 25

людей, кожен з яких пройшов обов'язкові програми з охорони та безпеки праці на робочому місці. Ці програми включають в себе навчання щодо правильної роботи з різноманітним будівельним обладнанням, у тому числі з будівельними лісами, підйомниками та іншим спеціальним устаткуванням. Завдяки цьому, кожен працівник може впевнено та ефективно працювати на будівельному майданчику, дотримуючись найвищих стандартів безпеки.

Окрім цього, працівники «ПРОМТЕХЦЕНТР» також навчені діяти у надзвичайних ситуаціях. Вони знають, як ефективно реагувати на пожежі, аварії та інші непередбачені обставини, що можуть виникнути на будівельному майданчику. Це в свою чергу дозволяє забезпечити не лише безпеку працівників, але й швидку та адекватну реакцію на будь-які небезпечні ситуації.

У підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР» є великий досвід роботи з такими глобально відомими брендами, як Zara, Massimo Dutti, Pull&Bear, Bershka, Stradivarius, OYSHO, IKEA, H&M, UniversalBank та Oschadbank. Це партнерство відображається не тільки у наших ділових відносинах, а й у довірі, яке ми отримуємо від цих визнаних лідерів ринку, щодо здатності нашої компанії виконувати роботи найвищої якості.

2.2 Методи оцінки ефективності виробничої діяльності підприємства

В ході оцінки ефективності виробничої діяльності підприємства можуть бути задіяні чотири методи аналізу даних:

- трендовий (горизонтальний);
- структурний (вертикальний);
- порівняльний;
- факторний.

Стосовно до проведення оцінки ефективності роботи підприємства кожен із зазначених методів представлений в наступних різновидах (Табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Методи оцінки ефективності роботи підприємства

МЕТОДИ АНАЛІЗУ	РІЗНОВИДИ АНАЛІЗУ
Трендовий	Порівняння фактичних та планових показників звітного періоду Порівняння фактичних показників звітного періоду із фактичними показниками минулого періоду Порівняння значень окремих показників за декілька періодів
Структурний	Структурний аналіз діяльності підприємства за декількома напрямками Структурний аналіз прибутку за окремими видами продукції/послуг Структурний аналіз динаміки активів підприємства Структурний аналіз використання прибутку підприємства
Порівняльний	Порівняльний аналіз показників виторгу підприємства Порівняльний аналіз рівня доходності підприємства Порівняльний аналіз показників операційного прибутку підприємства
Факторний	Факторний аналіз показників виторгу підприємства Факторний аналіз показників прибутку підприємства Факторний аналіз використання трудових ресурсів підприємства Факторний аналіз використання виробничих фондів підприємства

Джерело: побудовано автором

Якісна оцінка ефективності роботи підприємства заснована на виборі критеріїв оцінки відповідної стадії розвитку бізнесу, і комплексному використанні різних методів аналізу даних про діяльність компанії.

Оцінка ефективності роботи підприємства в силу своєї комплексності передбачає використання одиничних і узагальнюючих показників.

За одиничними показниками можна визначити:

- ефективність застосування кожного з ресурсів компанії;
- результативність реалізації кожного виду продукції / послуг компанії.

За узагальнюючими показниками визначають:

- ефективність всіх ресурсів, продукції / послуг підприємства;
- результативність компанії в цілому.

Ефективність роботи підприємства оцінюють в кілька етапів.

Етап 1. Розраховують і оцінюють загальні показники рентабельності, що відображають ефективність виробничої діяльності компанії:

- рентабельність бізнесу інформує про частку чистого прибутку у виручці від реалізації:

$$\text{Рентабельність бізнесу} = \text{Чистий прибуток} / \text{Виручка від реалізації} \times 100\%; \quad (2.1)$$

- рентабельність продажів - дає уявлення про те, яка частка прибутку від реалізації у виручці від реалізації:

$$\text{Рентабельність продажів} = \text{Прибуток від продажів} / \text{Виручка від реалізації} \times 100\%; \quad (2.2)$$

- рентабельність реалізованої продукції - показує ефективність реалізації продукції:

$$\text{Рентабельність реалізованої продукції} = \text{Прибуток від продажів} / \text{Собівартість реалізованої продукції} \times 100\% \quad (2.3)$$

Етап 2. Розраховують і оцінюють загальні показники рентабельності, що відображають ефективність використання ресурсів підприємства:

- рентабельність оборотних активів - відображає ефективність використання оборотного капіталу організації:

$$\text{Рентабельність оборотних активів} = \text{Чистий прибуток} / \text{Середня вартість оборотних активів} \times 100\%; \quad (2.4)$$

- рентабельність необоротних активів - показує ефективність використання необоротних активів підприємства:

Рентабельність необоротних активів = Чистий прибуток / Середня вартість необоротних активів $\times 100\%$; (2.5)

– рентабельність власного капіталу - відображає ефективність використання організацією власного капіталу:

Рентабельність власного капіталу = Чистий прибуток / Середня величина власного капіталу $\times 100\%$; (2.6)

– рентабельність інвестованого капіталу - характеризує віддачу на суму грошових коштів, вкладених в бізнес:

Рентабельність інвестованого капіталу = Чистий прибуток / (Середня величина власного капіталу + Середня величина довгострокових зобов'язань) $\times 100\%$; (2.7)

– рентабельність позикового капіталу - характеризує ефективність використання організацією позикового капіталу:

Рентабельність позикового капіталу = Чистий прибуток / Середня величина позикового капіталу $\times 100\%$ (2.8)

Етап 3. Проводять факторний аналіз показників рентабельності. Мета-визначити причини відхилень значень звітнього періоду в порівнянні з даними минулих періодів або планами на звітний період.

Етап 4. Розраховують і оцінюють приватні показники ефективності, які відображають окремі аспекти роботи підприємства. Серед них можуть бути такі показники:

- витратоємність випуску продукції;
- продуктивність і заробітна плата на одного співробітника;
- питома вага укрупнених статей витрат у собівартості продукції.

Для проведення аналізу ефективності виробничої діяльності підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР» використовуватимуться показники рентабельності, їх динаміка та структура. Для визначення ключових чинників ефективності роботи підприємства залучатимуться методи якісного аналізу, зокрема, конкурентна розвідка, PEST-аналіз та SWOT-аналіз.

Для аналізу прямих конкурентів «ПРОМТЕХЦЕНТР» був використаний метод Competitive Intelligence, або «Конкурента розвідка», цей метод складається з чотирьох ключових етапів.

Перший етап – збір інформації про конкурентів з різних джерел, таких як публічні звіти, фінансові документи, новини, ринкові дослідження, патенти, соціальні медіа, аналітичні звіти та інші відкриті джерела.

Другий етап – ретельний аналіз інформації для виявлення ключових тенденцій, сильних і слабких сторін конкурентів, їхніх стратегій, інновацій, фінансового стану, маркетингових методів, клієнтських баз і загальної ринкової позиції.

Третій етап – на основі аналізу робляться висновки, які допомагають зрозуміти конкурентну позицію досліджуваного підприємства, а також обговорюються можливості для покращення ефективності бізнес-стратегії підприємства чи організації.

Після проходження трьох етапів отримані результати використовуються для прийняття стратегічних рішень, планування маркетингових кампаній, розробки нових продуктів і послуг, а також для оптимізації операційної діяльності підприємства.

2.3 Аналіз ефективності виробничої діяльності підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР»

Звіт про рентабельність є важливим інструментом для аналізу фінансового стану будь-якого підприємства. Рентабельність вказує на здатність підприємства здійснювати прибуткову діяльність та ефективно використовувати свої ресурси. Один з основних показників – це чиста рентабельність, яка визначає, який відсоток доходу перетворюється на чистий прибуток після врахування всіх витрат. Другий важливий показник – це валова

рентабельність, що вказує на ефективність виробничих процесів, оскільки відображає, скільки прибутку залишається після врахування вторинних та первинних витрат.

Таким чином, аналіз рентабельності є важливим для розуміння того, наскільки ефективно використовуються ресурси підприємства. Він допомагає виявити проблемні аспекти в управлінні та ефективно використовувати потенційні можливості для підвищення прибутковості. Враховуючи зміну умов ринку та внутрішніх факторів, аналіз рентабельності допомагає підприємству адаптуватися та приймати стратегічні рішення.

Зокрема, чиста рентабельність дозволяє оцінити ефективність управління всіма видами витрат, включаючи адміністративні та фінансові. Аналіз цього показника дозволяє виявити потенційні джерела оптимізації та підвищення ефективності діяльності підприємства.

Розберемо метод розрахунку чистої рентабельності. Варто зазначити, що цей показник відображає ефективність всієї діяльності підприємства, включаючи не лише виробничу, але й управлінську та фінансову діяльність. Він визначає який відсоток доходу перетворюється на чистий прибуток після врахування всіх видатків, включаючи виробничі, адміністративні та фінансові витрати, податки тощо.

Для того щоб мати повну інформацію щодо чистої рентабельності підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР» доцільно проаналізувати чистий прибуток та дохід нашого підприємства за останній час, таким чином ми зможемо обчислити рентабельність та зробити з цього певні висновки.

Таблиця 2.3 – Рентабельність підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР».

Період	Дохід, EUR	Прибуток, EUR	Рентабельність (%)	Динаміка рентабельності (%)
Січень 2023	160 200,00	25 000,00	16	-
Лютий 2023	164 450,00	25 500,00	16	0

Період	Дохід, EUR	Прибуток, EUR	Рентабельність (%)	Динаміка рентабельності (%)
Березень 2023	149 350,00	26 000,00	17	1
Квітень 2023	155 900,00	27 500,00	18	1
Травень 2023	170 000,00	27 200,00	16	-2
Червень 2023	173 600,00	31 300,00	18	2
Липень 2023	197 000,00	28 150,00	14	-4
Серпень 2023	159 000,00	26 550,00	17	3
Вересень 2023	153 000,00	29 000,00	19	2
Жовтень 2023	178 150,00	29 500,00	17	-2
Листопад 2023	166 750,00	30 000,00	18	1
Грудень 2023	176 000,00	32 500,00	18	0
Січень 2024	146 200,00	28 500,00	19	1
Лютий 2024	156 100,00	31 700,00	20	1
Березень 2024	149 500,00	32 000,00	21	1
Квітень 2024	161 000,00	30 550,00	19	-2
За весь період	2 616 200,00	460 950,00	18	Середня динаміка: +0.20%

Джерело: сформовано автором

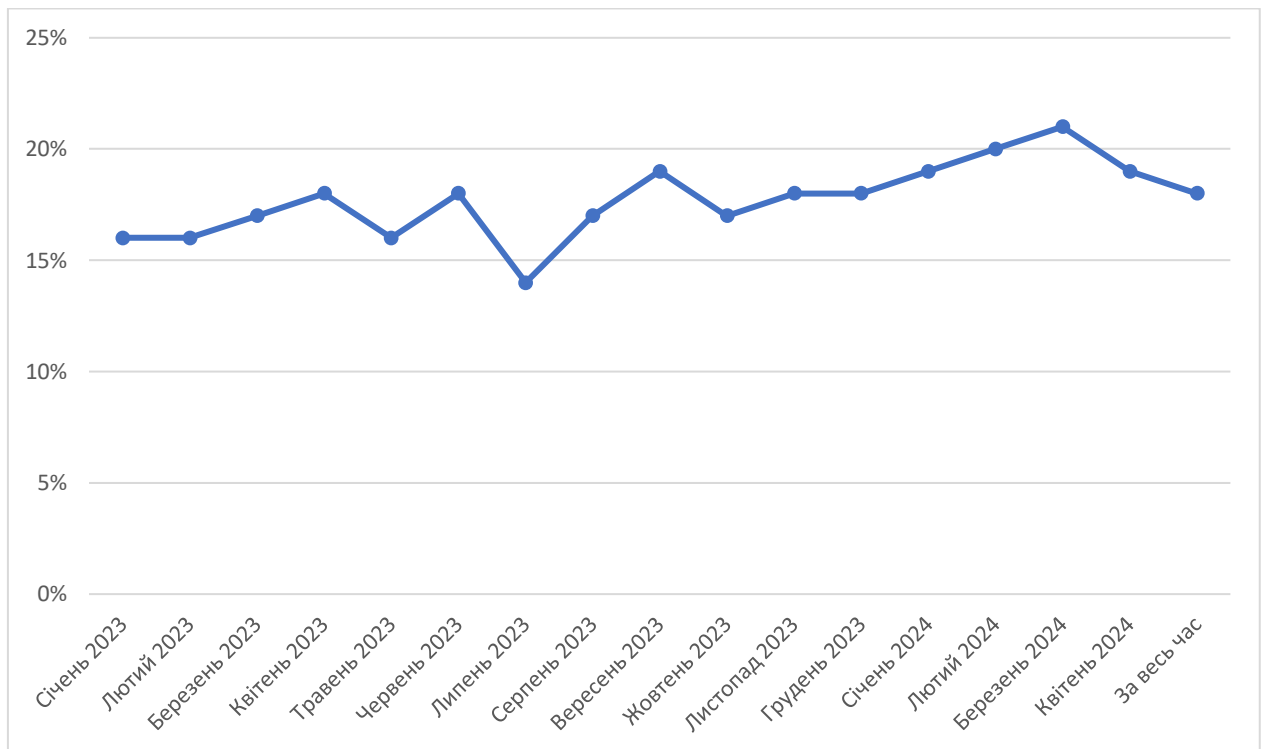

Рисунок 2.2 – Динаміка рентабельності підприємства
«ПРОМТЕХЦЕНТР»

Джерело: побудовано автором

Загалом, фінансові показники підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР» демонструють позитивну динаміку. За аналізований період, місячний дохід коливається, досягаючи пікових значень у липні 2023 року (197 000 EUR) та мінімуму в січні 2024 року (146 200 EUR). Це свідчить про певні сезонні ефекти, що впливають на попит на послуги підприємства.

Прибуток підприємства також показує загальну тенденцію до зростання, хоча і з певними коливаннями. Найвищий прибуток було зафіксовано у грудні 2023 року (32 500 EUR), що є позитивним сигналом для підприємства. Це свідчить про ефективне управління витратами та підвищення ефективності виробничих процесів.

Що стосується рентабельності, вона варіюється від 14% до 21%, демонструючи зростаючу тенденцію до кінця аналізованого періоду. На початку 2023 року рентабельність складала 16%, тоді як у березні 2024 року

цей показник досяг 21%. Це свідчить про покращення у використанні ресурсів підприємства та загальне підвищення ефективності його діяльності.

Основними факторами, що вплинули на ці зміни, є ринкові умови та сезонні коливання попиту на послуги підприємства. Коливання доходу були зумовлені змінами у попиті на ринку, а також сезонними ефектами в індустрії будівництва та реконструкції. Водночас, покращення рентабельності, незважаючи на коливання доходу, вказує на краще управління витратами та ресурсами.

Зовнішні економічні умови, включаючи рівень інфляції, вартість праці та ціни на матеріали, також мали вплив на фінансові показники підприємства. Загалом, компанія «ПРОМТЕХЦЕНТР» демонструє позитивну тенденцію у рентабельності та загальному фінансовому стані. Збільшення рентабельності до кінця періоду свідчить про успішну адаптацію до ринкових умов та ефективні стратегії управління витратами.

Підсумовуючи, підприємство «ПРОМТЕХЦЕНТР» продемонструвало значне зростання у своїх фінансових показниках, що свідчить про його здатність адаптуватися до нових умов, ефективно управляти витратами та впроваджувати інновації.

Наступним кроком розглянемо оборотність капіталу. Оборотність капіталу є важливим показником ефективності виробничої діяльності підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР». Цей показник визначає, наскільки ефективно компанія використовує свій капітал та активи для генерації виручки. Для розуміння оборотності капіталу важливо розглянути два ключових показники: оборотність активів та оборотність власного капіталу.

Оборотність активів визначає, як ефективно підприємство використовує свої активи для генерації виручки. Цей показник дозволяє оцінити, скільки виручки припадає на одиницю активів. Висока оборотність активів свідчить про те, що компанія ефективно використовує свої ресурси для генерації прибутку.

Таблиця 2.4 – Оборотність активів підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР»

Період	Дохід, EUR	Активи, EUR	Оборотність активів
1 квартал 2023 року	474 000,00	700 000,00	68 %
2 квартал 2023 року	499 500,00	750 000,00	67 %
3 квартал 2023 року	509 000,00	780 000,00	65 %
4 квартал 2023 року	520 900,00	800 000,00	65 %
1 квартал 2024 року	451 800,00	900 000,00	50 %

Джерело: побудовано автором

З наданих даних видно, що оборотність активів (ОА) підприємства в період з першого кварталу 2023 року до першого кварталу 2024 року зменшилася з 68% до 50%. Це свідчить про те, що компанія зменшила ефективність використання своїх активів для генерації доходу протягом цього періоду. Зниження оборотності активів було зумовлене зростанням обсягів нерухомих активів а також модернізацією інших необоротних активів підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР», які в свою чергу обмежили ефективність використання активів.

Другим ключовим показником є оборотність власного капіталу, яка визначає, як ефективно компанія використовує свій власний капітал для генерації виручки. Цей показник показує, скільки виручки припадає на одиницю власного капіталу підприємства.

Висока оборотність капіталу свідчить про ефективне використання ресурсів та активів підприємства для генерації прибутку. Це може бути результатом ефективного управління запасами, оптимізації виробничих процесів та активного використання ресурсів. Такий показник є позитивним сигналом для інвесторів та стейкхолдерів, оскільки він вказує на здатність підприємства генерувати прибуток на кожну витрачену одиницю капіталу та активів.

Протягом аналізованого періоду середня вартість активів постійно зростала, що свідчить про постійні інвестиції в активи або покращення їх використання. У 2023 році доходи підприємства зростали, що сприяло збільшенню середньої вартості активів, однак у першому кварталі 2024 року, незважаючи на значне зростання активів, спостерігалось зниження доходів, що було пов'язане з тимчасовими труднощами, та сезонними коливаннями у попиту послуг що надає підприємство «ПРОМТЕХЦЕНТР». Загалом, динаміка показників відображає активне управління активами підприємства та його здатність адаптуватися до змін у ринку, що впливає на фінансові результати.

Проаналізуємо оборотність власного капіталу підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР».

Таблиця 2.5 – Оборотність власного капіталу підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР»

Період	Дохід, EUR	Власний капітал, EUR	Оборотність власного капіталу
1 квартал 2023 року	474 000,00	400 000,00	119 %
2 квартал 2023 року	499 500,00	400 000,00	125 %
3 квартал 2023 року	509 000,00	550 000,00	93 %
4 квартал 2023 року	520 900,00	550 000,00	95 %
1 квартал 2024 року	451 800,00	500 000,00	90 %

Джерело: сформовано автором

З наданих даних видно, що оборотність власного капіталу (ОВК) підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР» в період з першого кварталу 2023 року до першого кварталу 2024 року коливалася в межах від 90% до 125%. Це свідчить про зміну в ефективності використання власного капіталу протягом цього періоду. Наприкінці 2023 року та на початку 2024 року оборотність власного

капіталу зменшилася порівняно з початковими показниками у першому кварталі 2023 року.

Розглянемо структуру доходів та витрат підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР» за період з січня 2023 року по квітень 2024 року. Структура доходів та витрат є ключовим аспектом фінансового управління підприємством, що відображає його фінансове здоров'я та ефективність управління ресурсами.

Таблиця 2.6 – Доходи та витрати підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР»

Місяць	Дохід (EUR)	Загальні витрати (EUR)	Доходи/Витрати
Січень 2023	160 200,00	135 200,00	1,19
Лютий 2023	164 450,00	138 950,00	1,18
Березень 2023	149 350,00	129 350,00	1,16
Квітень 2023	155 900,00	133 400,00	1,17
Травень 2023	170 000,00	142 800,00	1,19
Червень 2023	173 600,00	142 300,00	1,22
Липень 2023	197 000,00	168 850,00	1,17
Серпень 2023	159 000,00	132 450,00	1,20
Вересень 2023	153 000,00	125 000,00	1,22
Жовтень 2023	178 150,00	148 650,00	1,20
Листопад 2023	166 750,00	136 750,00	1,22
Грудень 2023	176 000,00	143 500,00	1,23
Січень 2024	146 200,00	117 700,00	1,24
Лютий 2024	156 100,00	124 400,00	1,25
Березень 2024	149 500,00	117 500,00	1,27
Квітень 2024	161 000,00	122 450,00	1,31
За весь період	2 616 200,00	2 202 700,00	1,19

Джерело: сформовано автором

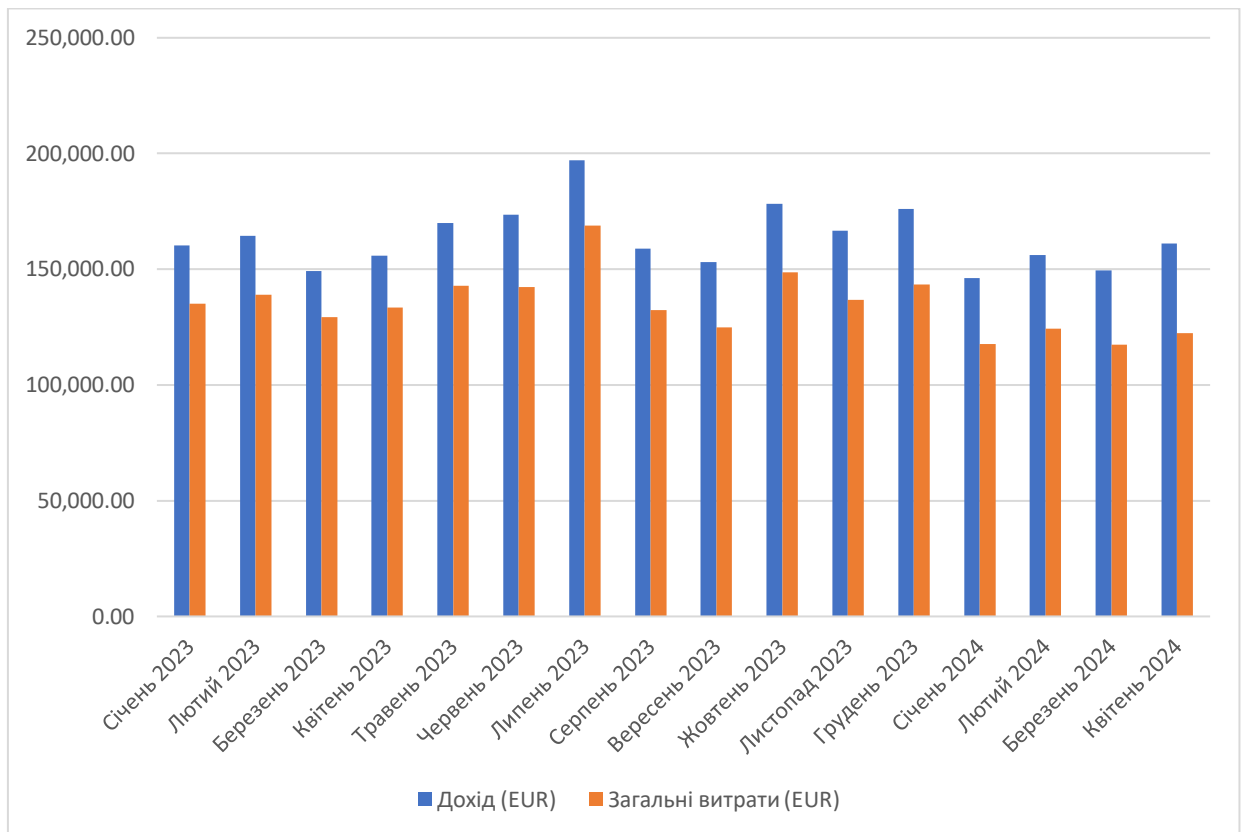

Рисунок 2.3 – Структура доходів та витрат підприємства
«ПРОМТЕХЦЕНТР»

Джерело: сформовано автором

Структура доходів та витрат підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР» свідчить про стабільний дохід та управління витратами протягом вказаного періоду. Із загального аналізу можна зробити висновок, що у переважній більшості місяців дохід перевищує витрати, що є позитивним показником фінансового стану підприємства. Такий підхід допомагає підтримувати фінансову стабільність та забезпечує можливість для розвитку та зростання підприємства.

Зниження оборотності власного капіталу зумовлено результатом збільшення загальних витрат підприємством в порівнянні зі збільшенням власного капіталу. Це виникло у зв'язку зі змінами в стратегії компанії, а також зі зростанням витрат.

Наступним кроком, варто проаналізувати середню вартість оборотних, яка дозволяє оцінити ефективність управління ресурсами підприємства. Вона відображає середню суму активів, використовуваних у короткостроковій перспективі для генерування доходу. Цей показник допомагає підприємству визначити, наскільки ефективно використовуються його ресурси для підтримання операційної діяльності.

Для підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР» середня вартість оборотних активів відіграє ключову роль у забезпеченні стабільного доходу та ефективного управління витратами. Аналізуючи цей показник, можна виявити тенденції у використанні активів та визначити оптимальні стратегії для їх покращення. Наприклад, якщо середня вартість оборотних активів зростає, це свідчить про ефективне використання ресурсів або про необхідність інвестування у додаткові оборотні активи для підтримки зростання доходів.

Середня вартість оборотних активів також дозволяє оцінити ліквідність підприємства, оскільки вона включає активи, які можна швидко перетворити в грошові кошти для покриття короткострокових зобов'язань. Таким чином, високий рівень цього показника вказує на достатній рівень ліквідності, що є позитивним фактором для фінансової стабільності підприємства.

Таблиця 2.7 – Середня вартість оборотних активів підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР»

Період	Середня вартість оборотних активів	Чистий прибуток	Динаміка	Рентабельність оборотних активів, %
Січень 2023	115 765 EUR	25 000 EUR	100%	22%
Лютий 2023	92 278 EUR	25 500 EUR	80%	28%
Березень 2023	83 309 EUR	26 000 EUR	90%	31%
Квітень 2023	94 542 EUR	27 500 EUR	113%	29%
Травень 2023	127 881 EUR	27 200 EUR	135%	21%

Період	Середня вартість оборотних активів	Чистий прибуток	Динаміка	Рентабельність оборотних активів, %
Червень 2023	93 139 EUR	31 300 EUR	73%	34%
Липень 2023	104 217 EUR	28 150 EUR	112%	27%
Серпень 2023	107 326 EUR	26 550 EUR	103%	25%
Вересень 2023	137 269 EUR	29 000 EUR	128%	21%
Жовтень 2023	98 718 EUR	29 500 EUR	72%	30%
Листопад 2023	108 425 EUR	30 000 EUR	110%	28%
Грудень 2023	107 868 EUR	32 500 EUR	99%	30%
Січень 2024	124 410 EUR	28 500 EUR	115%	23%
Лютий 2024	105 365 EUR	31 700 EUR	85%	30%
Березень 2024	88 970 EUR	32 000 EUR	84%	36%
Квітень 2024	95 578 EUR	30 550 EUR	107%	32%

Джерело: сформовано автором

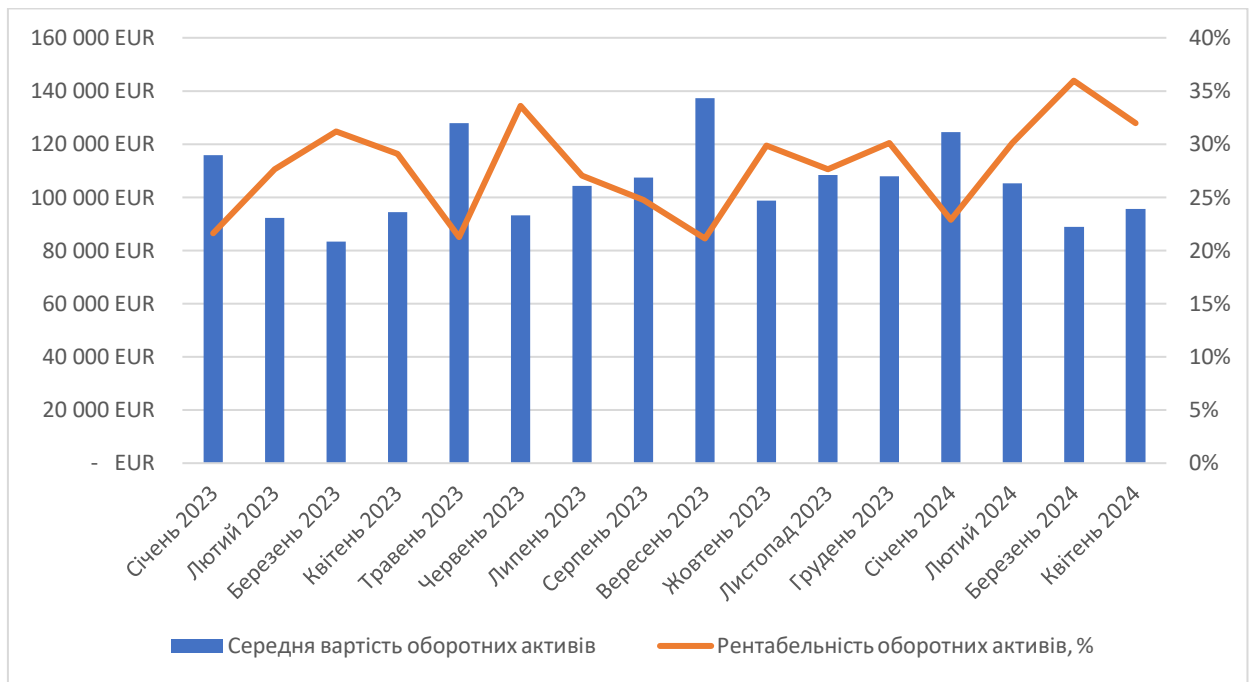

Рисунок 2.4 – Середня вартість оборотних активів підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР»

Джерело: сформовано автором

Аналіз середньої вартості оборотних активів та рентабельності оборотних активів підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР» демонструє, що підприємство загалом ефективно управляє своїми оборотними активами, що дозволяє йому досягати стабільного чистого прибутку.

Протягом аналізованого періоду, з січня 2023 року по квітень 2024 року, середня вартість оборотних активів коливалася, зокрема, внаслідок сезонних змін та змін у стратегії управління активами. Середня вартість оборотних активів найнижча в березні 2023 року (83 309 EUR) і найвища в вересні 2023 року (137 269 EUR). Динаміка середньої вартості оборотних активів вказує на коливання від 72% до 135%, що свідчить про періодичні корективи в управлінні активами.

Рентабельність оборотних активів також варіювалася протягом цього періоду, з найнижчим значенням у травні 2023 року (21%) і найвищим у березні 2024 року (36%). Висока рентабельність оборотних активів свідчить про

ефективне використання підприємством своїх оборотних активів для генерації прибутку.

Протягом більшості місяців рентабельність оборотних активів залишалася на високому рівні, що є позитивним показником фінансового здоров'я підприємства. Це свідчить про те, що «ПРОМТЕХЦЕНТР» успішно управляє своїми оборотними активами, що дозволяє підтримувати стабільний прибуток навіть при змінній вартості цих активів.

Зниження рентабельності у деякі місяці, як травень 2023 року, було пов'язане з тимчасовими труднощами або підвищеними витратами, які незначно вплинули на загальний показник. Водночас, високі показники рентабельності в інші місяці демонструють, що підприємство здатне ефективно використовувати свої активи для створення прибутку.

У підсумку, стабільний чистий прибуток і висока рентабельність оборотних активів вказують на ефективне управління ресурсами підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР», що дозволяє підтримувати фінансову стабільність і забезпечує можливості для подальшого розвитку і зростання.

Також, варто згадати рентабельність необоротних активів яка відображає ефективність використання довгострокових активів підприємства для генерування прибутку. Цей показник розраховується як відношення чистого прибутку до середньої вартості необоротних активів і дозволяє оцінити, наскільки ефективно підприємство використовує свої довгострокові інвестиції для створення прибутку.

Для підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР» рентабельність необоротних активів є ключовим індикатором фінансової стійкості та ефективності використання основних засобів, таких як будівлі, обладнання, машини тощо. Аналіз рентабельності необоротних активів допомагає підприємству «ПРОМТЕХЦЕНТР» приймати обґрунтовані рішення щодо інвестування в нові довгострокові активи або модернізації існуючих. Наприклад, якщо рентабельність необоротних активів знижується, це може свідчити про те, що деякі активи не приносять очікуваного прибутку і потребують заміни або

оновлення, а зростання цього показника свідчить про успішне використання довгострокових активів для збільшення прибутку.

Крім того, рентабельність необоротних активів впливає на здатність підприємства залучати фінансування, оскільки високий рівень цього показника підвищує привабливість підприємства для інвесторів та замовників. Інвестори, як правило, більше зацікавлені в підприємствах, які ефективно використовують свої ресурси для створення прибутку, оскільки це вказує на потенціал для стабільного зростання та повернення інвестицій.

Таблиця 2.8 – Середня вартість необоротних активів підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР»

Період	Середня вартість необоротних активів, EUR	Чистий прибуток, EUR	Динаміка	Рентабельність необоротних активів, %
Січень 2023	250 000,00 EUR	25 000,00 EUR	100%	10%
Лютий 2023	250 000,00 EUR	25 500,00 EUR	100%	10%
Березень 2023	270 000,00 EUR	26 000,00 EUR	108%	10%
Квітень 2023	270 000,00 EUR	27 500,00 EUR	100%	10%
Травень 2023	270 000,00 EUR	27 200,00 EUR	100%	10%
Червень 2023	265 000,00 EUR	31 300,00 EUR	98%	12%
Липень 2023	250 000,00 EUR	28 150,00 EUR	94%	11%
Серпень 2023	240 000,00 EUR	26 550,00 EUR	96%	11%
Вересень 2023	240 000,00 EUR	29 000,00 EUR	100%	12%
Жовтень 2023	280 000,00 EUR	29 500,00 EUR	117%	11%
Листопад 2023	280 000,00 EUR	30 000,00 EUR	100%	11%
Грудень 2023	280 000,00 EUR	32 500,00 EUR	100%	12%

Період	Середня вартість необоротних активів, EUR	Чистий прибуток, EUR	Динаміка	Рентабельність необоротних активів, %
Січень 2024	280 000,00 EUR	28 500,00 EUR	100%	10%
Лютий 2024	300 000,00 EUR	31 700,00 EUR	107%	11%
Березень 2024	300 000,00 EUR	32 000,00 EUR	100%	11%
Квітень 2024	300 000,00 EUR	30 550,00 EUR	100%	10%

Джерело: сформовано автором

З аналізованих даних видно, що середня вартість необоротних активів підприємства коливалася від 240 000 EUR до 300 000 EUR протягом періоду з січня 2023 року по квітень 2024 року. Чистий прибуток за цей період варіювався від 25 000 EUR у січні 2023 року до 32 500 EUR у грудні 2023 року.

Рентабельність необоротних активів, що визначається як відношення чистого прибутку до середньої вартості необоротних активів, за цей період коливалася між 10% та 12%. Високий рівень рентабельності свідчить про ефективне використання необоротних активів підприємством.

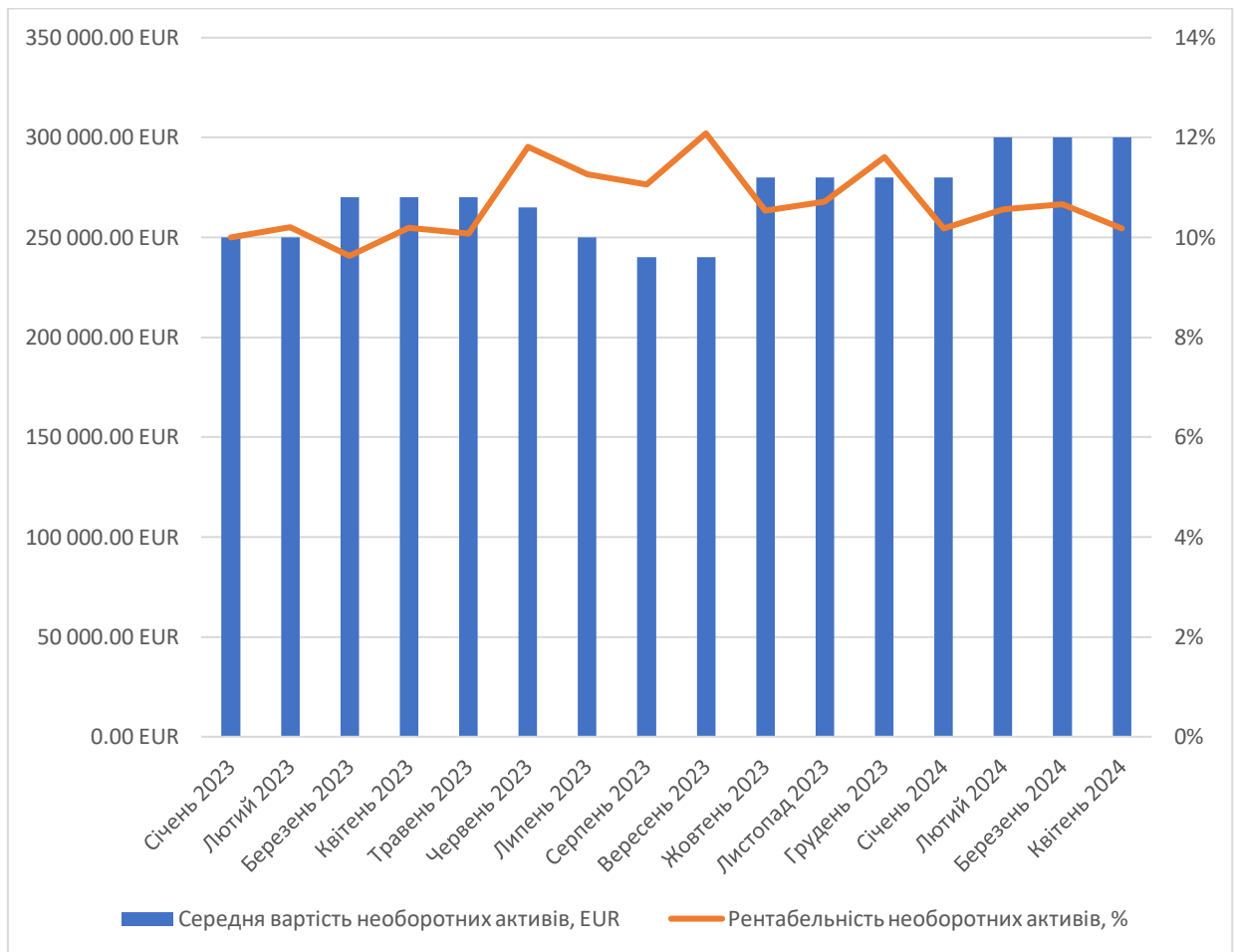

Рисунок 2.5 – Середня вартість необоротних активів підприємства
«ПРОМТЕХЦЕНТР»

Джерело: сформовано автором

Розберемо рентабельність власного капіталу, рентабельність власного капіталу є одним із ключових показників фінансової ефективності підприємства, що відображає здатність компанії до заробітку на власних інвестиціях. Цей показник відіграє важливу роль у визначенні фінансового стану підприємства, його привабливості для інвесторів та його здатності до подальшого розвитку. Розрахунок рентабельності власного капіталу дозволяє оцінити ефективність використання власних ресурсів підприємством «ПРОМТЕХЦЕНТР» та визначити ступінь доходності, вкладеного в бізнес грошових одиниць. Проаналізуємо розрахунок рентабельності власного

капіталу, його значення для аналізу фінансового стану підприємства та фактори, що впливають на цей показник.

Таблиця 2.9 – Середня вартість власного капіталу підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР»

Період	Середня вартість власного капіталу, EUR	Чистий прибуток, EUR	Динаміка	Рентабельність власного капіталу, %
Січень 2023	320 000 EUR	25 000 EUR	100%	8%
Лютий 2023	325 000 EUR	25 500 EUR	102%	8%
Березень 2023	330 000 EUR	26 000 EUR	102%	8%
Квітень 2023	330 000 EUR	27 500 EUR	100%	8%
Травень 2023	340 000 EUR	27 200 EUR	103%	8%
Червень 2023	342 000 EUR	31 300 EUR	101%	9%
Липень 2023	350 000 EUR	28 150 EUR	102%	8%
Серпень 2023	350 000 EUR	26 550 EUR	100%	8%
Вересень 2023	360 000 EUR	29 000 EUR	103%	8%
Жовтень 2023	360 000 EUR	29 500 EUR	100%	8%
Листопад 2023	380 000 EUR	30 000 EUR	106%	8%
Грудень 2023	380 000 EUR	32 500 EUR	100%	9%
Січень 2024	400 000 EUR	28 500 EUR	105%	7%
Лютий 2024	420 000 EUR	31 700 EUR	105%	8%
Березень 2024	430 000 EUR	32 000 EUR	102%	7%
Квітень 2024	440 000 EUR	30 550 EUR	102%	7%

Джерело: сформовано автором

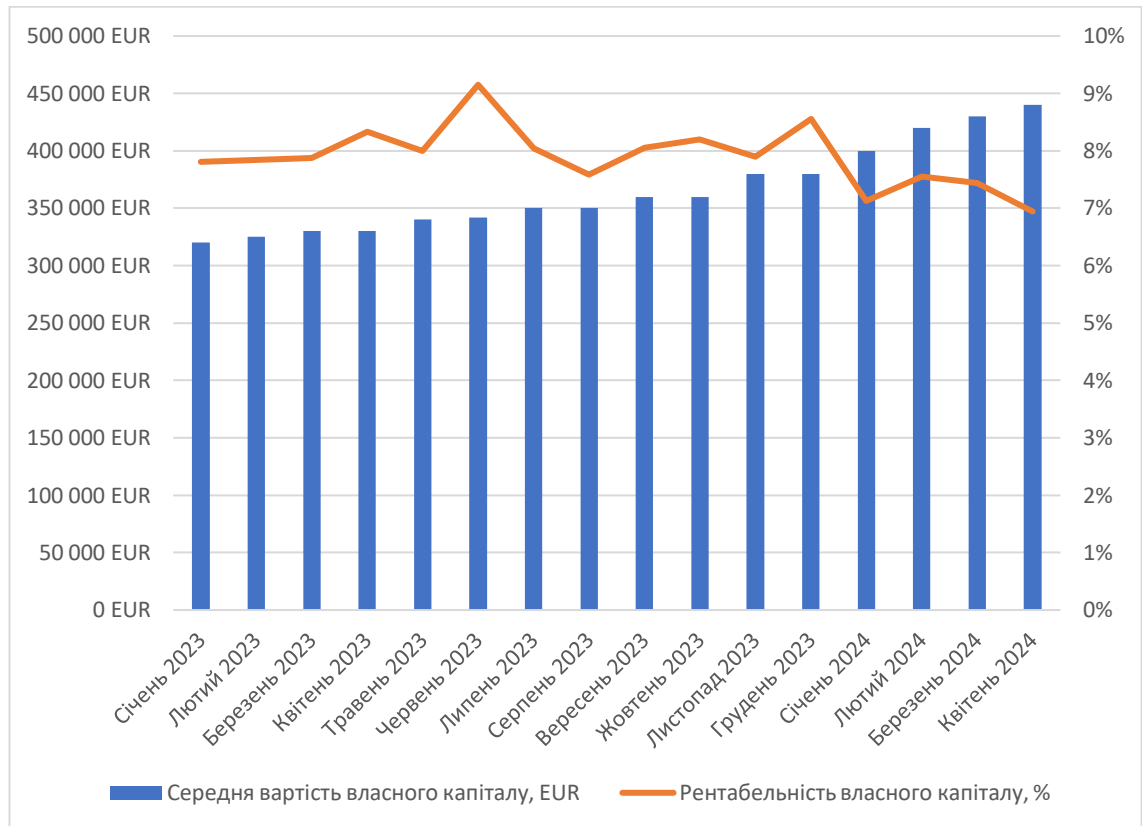

Рисунок 2.6 – Середня вартість власного капіталу підприємства
«ПРОМТЕХЦЕНТР»

Джерело: сформовано автором

За період з січня 2023 року по квітень 2024 року ми маємо ряд фінансових даних про підприємство. Середня вартість власного капіталу зросла з 320 000 до 440 000 євро. Це свідчить про зростання фінансової стійкості підприємства та його можливості залучати більше власних ресурсів.

Рентабельність необоротних активів зберігалася на рівні близько 8-9% протягом більшої частини періоду, з деякими відхиленнями. Це свідчить про стабільну ефективність управління активами.

Загалом, підприємство демонструє зростання як фінансової стійкості, так і ефективності управління активами. Проте можуть бути знайдені місця для

подальшого вдосконалення, особливо в управлінні прибутком у певні періоди часу.

Проведемо факторний аналіз показників рентабельності, взявши за основу перший квартал 2023 та 2024 року. Розрахуємо вплив факторів на динаміку рентабельності в 2024 році по відношенню до 2023 року, для даного показника такими факторами є виручка від реалізації продукції та прибуток від продажів послуг підприємства. Визначимо вплив зазначених факторів використовуючи метод ланцюгових підстановок і зробимо розрахунки:

Рентабельність продажів:

$$R = 70500 / 451800 = 15,6 \%$$

2) визначимо вплив фактору виручки шляхом віднімання розрахованої рентабельності з величини фактичної рентабельності 2023 р.:

$$\Delta R_{\text{виручка}} = R_{\text{розрах.2023}} - R_{\text{факт.2023}} = 15,6 - 14,9 = 0,7 \%$$

3) визначимо вплив фактору прибутку шляхом віднімання з величини фактичної рентабельності за 2024 р. величини, отриманої в першому розрахунку:

$$\Delta R_{\text{прибуток}} = R_{\text{розрах.2024}} - R_{\text{факт.2024}} = 20,4 - 15,6 = 4,8 \%$$

Визначаємо ступень впливу факторів:

Загалом рентабельність збільшилась на 5,5 %, з них вплив фактору виручки + 0,7 %, а вплив фактору прибутку +4,8 %. Отже, рентабельність продажів зросла переважно за рахунок фактору прибутку.

Таким чином, у контексті аналізу фінансових показників ефективності виробничої діяльності підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР» були розглянуті ключові показники, що відображають його ефективність. Додатково, була проаналізована виробнича собівартість та прибутковість виробництва, щоб оцінити витрати та прибутковість з надання послуг. На основі цього аналізу був зроблений висновок щодо ефективності виробничої діяльності підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР». Він дозволив зрозуміти, наскільки ефективно використовуються економічні та матеріальні ресурси на

підприємстві, а також виявити можливості для оптимізації виробничих процесів з метою підвищення ефективності та прибутковості діяльності.

Враховуючи сучасну конкуренцію на ринку будівельних послуг в Європі, проведення аналізу конкурентів за допомогою методу конкурентної розвідки є ключовим етапом для підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР». Це дозволяє зрозуміти, які гравці присутні на ринку, які стратегії вони використовують та як вони можуть вплинути на діяльність нашого підприємства. Використання конкурентної розвідки забезпечує глибоке розуміння ринкової ситуації та допомагає розробляти ефективні стратегії для успішного позиціонування на ринку.

На ринку будівельних послуг в Європі конкурують багато компаній за увагу клієнтів та ринкову частку. Деякі з провідних гравців у цій галузі включають Vinci Group (Франція), Bouygues Construction (Франція), Royal BAM Group (Нідерланди), Strabag (Австрія) та Skanska (Швеція). Vinci Group є однією з найбільших будівельних компаній в Європі, спеціалізуючись на будівництві, реконструкції та управлінні інфраструктурними проектами. Bouygues Construction також є лідером у будівельній галузі, працюючи у різних секторах, включаючи комерційне будівництво та інфраструктурні проекти. Royal BAM Group спеціалізується на різних видах будівництва, включаючи комерційне, житлове та інфраструктурне будівництво. Strabag також працює у різних секторах, таких як будівництво інфраструктури, житлове будівництво та інженерія. Skanska веде будівництво в різних країнах Європи та США, спеціалізуючись на виробництві сталі та бетону, комерційному будівництві та інфраструктурних проектах.

Проведемо порівняльний аналіз ключових параметрів, що характеризують підприємство «ПРОМТЕХЦЕНТР» та його конкурентів на європейському ринку будівельних послуг. Цей аналіз виконаний для оцінки переваг та слабкостей підприємства порівняно з провідними гравцями у галузі, що дозволить визначити стратегічні переваги та можливості для подальшого розвитку нашого бізнесу.

Таблиця 2.10 – Порівняльний аналіз підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР» та його конкурентів у будівельній галузі Європи

Параметр	«ПРОМТЕХЦЕНТР»	Vinci Group	Bouygues Constructio	Royal BAM Group	Strabag	Skanska
Ціна послуг	Низька	Середня	Висока	Середня	Середня	Висока
Якість послуг	Середня	Висока	Висока	Висока	Висока	Висока
Терміни роботи	Середні	Швидко	Швидко	Середні	Швидко	Середні
Технологічний рівень	Низький	Середній	Високий	Середній	Високий	Високий
Репутація	Висока	Висока	Висока	Висока	Висока	Висока
Доступність ресурсів	Низька	Середня	Висока	Висока	Висока	Висока
Інвестиційні можливості	Низькі	Середні	Високі	Високі	Середні	Середні
Географія надання послуг	Іспанія, Польща	Франція, Німеччина, Італія	ЄС, Канада, Велика Британія, Австралія	ЄС, ЮАР, США	ЄС, Велика Британія, Ісландія	ЄС та США
Екологічна свідомість	Низька	Середня	Середня	Висока	Висока	Висока
Інноваційність	Низька	Середня	Висока	Висока	Середня	Середня
Гнучкість виконання робіт	Низька	Середня	Висока	Середня	Висока	Висока
Спеціалізація	Вузька	Широка	Широка	Широка	Широка	Середня

Джерело: сформовано автором на основі [2, 3, 12, 35, 36]

Порівняльний аналіз параметрів підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР» з його конкурентами у будівельній галузі Європи відображає ряд ключових відмінностей та схожостей. Хоча наше підприємство може має свої переваги, такі як низькі ціни та висока репутація, але деякі параметри, такі як гнучкість виконання робіт, інвестиційні можливості, технологічний рівень вимагатимуть удосконалення. Аналіз також вказує на необхідність подальшого дослідження та вдосконалення стратегій для забезпечення міцного позиціонування на ринку та збільшення конкурентоздатності підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР» в Європі та за її межами.

Додатково, варто приділити увагу тому що для успішної адаптації на новому ринку та з метою розуміння зовнішнього середовища, у якому функціонує підприємство, доцільно провести PEST-аналіз. Це дозволить ідентифікувати політичні, економічні, соціальні та технологічні фактори, що впливають на діяльність «ПРОМТЕХЦЕНТР» в Іспанії. Разом з PEST-аналізом буде доцільно провести SWOT-аналіз, який в свою чергу допоможе оцінити внутрішні сильні та слабкі сторони підприємства, а також зовнішні можливості та загрози, з якими стикається компанія на новому ринку.

Таблиця 2.11 – PEST-аналіз підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР»

Фактор	Опис
Політичний	
Стабільність уряду	Іспанія має помірно-стабільну політичну систему, що забезпечує сприятливе середовище для бізнесу, знижуючи ризики, пов'язані з політичною нестабільністю.
Законодавство та регулювання	Відповідність законодавству ЄС, включаючи правила щодо праці, безпеки на робочому місці, захисту довкілля та інші нормативні акти які захищають всіх працівників підприємства на правово-конституційному рівні.
Податкова політика	Складна податкова система Іспанії та ЄС в цілому, проте існують гарантії надійності з боку уряду країни щодо існування підприємства.

Фактор	Опис
Економічні	
Економічне зростання	Помірне зростання економіки після кризи 2008-2009 років, покращення інвестиційного клімату та зниження рівня безробіття.
Інфляція	Контрольовані показники інфляції забезпечують стабільність цін на товари та послуги в країні де перебуває підприємство.
Купівельна спроможність	Зростання купівельної спроможності населення сприяє підвищенню попиту на якісні торгові приміщення.
Соціальні	
Демографічні зміни	Старіння населення, яке впливає на попит на певні види товарів та послуг.
Культурні особливості	В Іспанії приділяють достатню увагу внутрішньому ремонту приміщень. Розуміння підприємством культурних особливостей та звичок споживачів які є ключовим чинником для успішного ведення бізнесу.
Освіта та кваліфікація працівників	Високий рівень освіти в країні, який дозволяє знайти кваліфікованих працівників, що є важливим для забезпечення якості послуг.
Технологічні	
Інновації та технологічний розвиток	Активний розвиток інноваційних технологій та підтримка технологічних стартапів створюють можливості для впровадження новітніх рішень у діяльність підприємства.
Інфраструктура	Розвинена інфраструктура Іспанії, включаючи транспортні мережі та телекомунікації, сприяє ефективному веденню бізнесу.
Цифровізація	Активна цифровізація економіки створює нові можливості для розвитку бізнесу, включаючи електронну комерцію та цифровий маркетинг.

Джерело: сформовано автором

Проведений PEST-аналіз показав, що Іспанія є сприятливим середовищем для діяльності підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР». Політична стабільність, поступове економічне зростання, високий рівень освіти та розвинена інфраструктура створюють сприятливі умови для ведення бізнесу. Водночас, підприємству необхідно враховувати специфічні соціальні та культурні

особливості ринку, а також активно впроваджувати інноваційні технології для збереження конкурентоспроможності. Таким чином, стратегічне планування та адаптація до зовнішнього середовища дозволять «ПРОМТЕХЦЕНТР» ефективно функціонувати та розвиватися на новому ринку.

Таблиця 2.12 – SWOT аналіз підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР»

Strengths (Сильні сторони)	Weaknesses (Слабкі сторони)
1. Висока кваліфікація працівників та досвід в облаштуванні торгових приміщень.	1. Нестабільність фінансового становища через перенесення діяльності до нової країни.
2. Відмінна репутація та досвід роботи на українському ринку.	2. Недостатнє знання місцевого ринку та регуляторних вимог в Іспанії.
3. Інноваційні технології та підходи у проектуванні та реконструкції приміщень.	3. Витрати на адаптацію та перенавчання персоналу у нових умовах.
4. Організаційна структура, що дозволяє швидко реагувати на зміни ринку.	4. Обмеженість ресурсів для масштабування діяльності в Іспанії.
5. Добре налагоджені виробничі процеси та технічне обслуговування.	5. Висока залежність від зовнішніх факторів, таких як економічні та політичні зміни.
Opportunities (Можливості)	Threats (Загрози)
1. Розширення ринку в Іспанії та вихід на нові ринки Європи.	1. Висока конкуренція на ринку будівельних послуг в Іспанії.
2. Використання інноваційних технологій для підвищення якості послуг.	2. Економічна нестабільність в країні, яка може впливати на попит на послуги.
3. Залучення нових клієнтів через ефективні маркетингові стратегії.	3. Регуляторні зміни та можливі ускладнення з ліцензуванням діяльності.
4. Партнерство з місцевими компаніями для поліпшення позицій на ринку.	4. Культурні та мовні бар'єри, які можуть ускладнити взаємодію з клієнтами та партнерами.
5. Впровадження екологічних стандартів для залучення клієнтів, орієнтованих на сталий розвиток.	5. Нестабільність поставок матеріалів через геополітичні фактори.

Джерело: сформовано автором

SWOT-аналіз демонструє, що «ПРОМТЕХЦЕНТР» має ряд сильних сторін, таких як висока кваліфікація працівників, інноваційні технології та

гнучка організаційна структура, які можуть стати основою для успішної діяльності на новому ринку. Водночас, підприємству необхідно звернути увагу на слабкі сторони, такі як недостатнє знання місцевого ринку та витрати на адаптацію. Зовнішні можливості, включаючи розширення ринку та використання інновацій, можуть сприяти зростанню компанії, тоді як загрози, такі як висока конкуренція та економічна нестабільність, потребують ретельного стратегічного планування та управління ризиками.

Також, варто розглянути податкову політику Іспанії та її вплив на підприємства які перебувають у сфері ремонту та реставрації приміщень. Іспанія має систему оподаткування прибутку корпорацій, де підприємства оплачують податок на свій прибуток за певними ставками, що встановлюються законодавством. Підприємство «ПРОМТЕХЦЕНТР» дотримується цієї системи та відповідає усім вимогам податкового законодавства.

Іспанія, як і інші країни ЄС мають систему оподаткування доданої вартості, де товари та послуги оподатковуються фіксованим податком на додану вартість. Таким чином, підприємство «ПРОМТЕХЦЕНТР» зобов'язане сплачувати ПДВ за надані ремонтні послуги, якщо це передбачено законодавством. Також, «ПРОМТЕХЦЕНТР» сплачує податок на нерухомість за володіння та використання нерухомого майна. Таким чином, для підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР» важливо ретельно знати всі аспекти податкового законодавства Іспанії, щоб забезпечити відповідність законодавству та мінімізувати податкові ризики в ході своєї діяльності, а також бути інформованими у випадках змін податкового законодавства ЄС.

2.4 Рекомендації щодо підвищення ефективності виробничої діяльності підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР»

Для підвищення ефективності у виробничому бізнесі можна реалізовувати наступні заходи:

1) Стандартизація та оптимізація. Рекомендується створювати стандарти для своїх виробничих процесів, щоб забезпечити узгодженість робочих процесів, що є необхідною умовою для відстеження ефективності та виявлення вузьких місць.

2) Здійснювати профілактичне обслуговування: встановлення інтервалів технічного обслуговування обладнання залежно від кількості оброблених деталей або відпрацьованих годин.

3) Налагоджування ланцюжку поставок: правильне планування закупівель і налагодження міцних відносин з постачальниками дозволить запобігти простою через брак запасів і забезпечити безперебійну роботу обладнання.

4) Розширення можливостей співробітників: покладання відповідальності за свої робочі місця на співробітників, запит їх внеску, стимулювання інновацій і регулярне навчання допоможуть мобілізувати працівників для оптимізації процесів.

5) Забезпечення ефективності розподілу ресурсів. Йдеться не лише про спробу використати всю потужність обладнання, а й використання таких процедур, як раціоналізація SKU, щоб видалити надлишки з каталогу продуктів.

6) Оптимізувати планування виробництва: точне прогнозування попиту, щоб привести рівні виробництва у відповідність з ринковим попитом і переконатися, що виробничі графіки і робочі завдання відповідають наявним виробничим ресурсам.

7) Моніторинг ключових показників ефективності для постійного поліпшення: регулярний перегляд та оцінка даних, щоб виявити тенденції, області для вдосконалення та потенційні вузькі місця.

8) Впровадження виробничої ERP-системи. Виробниче програмне забезпечення ERP або MRP використовується для інтеграції різних частин

виробничої компанії, забезпечуючи ефективний аналіз даних та обмін даними. Система MRP / ERP пропонує стандартизувати роботу і дозволяє легко розраховувати потреби в матеріалах і планувати закупівлі, створювати ефективні графіки виробництва і технічного обслуговування, надавати співробітникам легкий доступ до даних, що відносяться до їх роботи, використовувати історичні дані для створення точних прогнозів попиту.

Інформаційні технології та системи управління також сприяють оптимізації витрат. Впровадження системи управління підприємством (ERP) дозволить інтегрувати всі бізнес-процеси та забезпечити їхню ефективну координацію, а використання системи управління взаємовідносинами з клієнтами (CRM) підвищить ефективність продажів та покращить обслуговування клієнтів.

Оптимізація управління витратами є також ключовим аспектом підвищення ефективності підприємства. У сучасних умовах ринкової конкуренції підприємство повинно постійно шукати способи зниження витрат без погіршення якості послуг. Основними напрямками, що сприятимуть досягненню цієї мети, є регулярний аналіз структури витрат та впровадження нових технологій. Далі розглянемо конкретні заходи, які можуть бути впроваджені для оптимізації управління витратами на підприємстві «ПРОМТЕХЦЕНТР».

Аналіз витрат є необхідним кроком для виявлення можливостей їх зниження. Регулярний аудит витрат допоможе керівництву швидко виявляти невикористані витрати та вживати необхідних заходів для їх усунення. Складання щомісячних звітів про витрати дозволить підприємству тримати під контролем свої фінанси та приймати своєчасні рішення. Важливим аспектом є класифікація витрат на фіксовані та змінні, що допоможе зрозуміти, які витрати можна скоротити у короткостроковій та довгостроковій перспективі.

Також, важливим кроком для оптимізації управління витратами є переговори з постачальниками. Проведення ринкового аналізу для виявлення альтернативних постачальників, які можуть запропонувати кращі умови,

дозволить зменшити витрати на закупівлі. Об'єднання замовлень на великі партії також сприятиме отриманню знижок від постачальників. Крім того, укладання довгострокових контрактів з ключовими постачальниками забезпечить стабільні ціни та надійні поставки.

В свій же час, впровадження нових технологій є ще одним важливим напрямом для оптимізації витрат. Використання робототехніки та автоматизованих систем для виконання повторюваних і трудомістких завдань дозволить знизити витрати на працю та підвищити продуктивність.

Таким чином, оптимізація управління витратами через регулярний аналіз витрат та впровадження нових технологій є важливим кроком для підвищення ефективності підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР». Ці конкретні заходи допоможуть знизити витрати, підвищити продуктивність та забезпечити стабільний розвиток підприємства в умовах конкурентного ринку.

Також, варто зосередитись на оборотності активів, висока оборотність активів свідчить про те, що підприємство ефективно використовує свої ресурси для генерації прибутку. Для підвищення цього показника важливо зосередитися на управлінні запасами та оптимізації дебіторської заборгованості. Ці заходи допоможуть знизити витрати, підвищити ліквідність та забезпечити стабільний фінансовий стан підприємства. Далі розглянемо конкретні заходи, які можуть бути впроваджені для підвищення оборотності активів на підприємстві «ПРОМТЕХЦЕНТР».

Зменшення обсягу запасів є важливим кроком для підвищення оборотності активів. Впровадження системи управління запасами на основі попиту дозволить знизити витрати на зберігання та зменшити обсяг замороженого капіталу. Одним з ефективних методів є використання японської системи управління запасами Just-in-Time. Ця система передбачає мінімізацію запасів шляхом організації поставок матеріалів та комплектуючих безпосередньо перед їх використанням у виробництві.

Підприємство впроваджує JIT-систему, що дозволяє скоротити обсяг запасів матеріалів на складі. Завдяки тісній співпраці з постачальниками,

матеріали доставляються на виробництво саме в той момент, коли вони потрібні для виконання замовлень. Це дозволяє зменшити витрати на зберігання, уникнути надлишкових запасів та скоротити обсяг замороженого капіталу.

Використання програмного забезпечення для прогнозування попиту дозволяє підприємству більш точно планувати обсяги закупівель та виробництва, прикладом такого програмного забезпечення є SMART Demand Forecast. Аналітичні інструменти цієї програми допомагають виявити сезонні коливання попиту та коригувати плани виробництва відповідно до цих даних. Це дозволяє уникнути надмірного накопичення запасів у періоди низького попиту та забезпечити наявність необхідних матеріалів у періоди високого попиту.

Покращення процесів збору дебіторської заборгованості є ще одним важливим аспектом підвищення оборотності активів. Встановлення чітких термінів платежів та впровадження ефективних методів роботи з боржниками дозволить зменшити період обороту дебіторської заборгованості та підвищити ліквідність підприємства.

Введення чітких умов кредитної політики, таких як кредитні ліміти та умови надання відстрочки платежів, допомагає контролювати рівень дебіторської заборгованості. Підприємство може здійснювати регулярний аналіз кредитоспроможності клієнтів та коригувати умови співпраці в залежності від фінансового стану клієнтів.

Отже, підвищення оборотності активів через ефективне управління запасами та оптимізацію дебіторської заборгованості є важливими кроками для покращення фінансового стану підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР». Впровадження системи управління запасами на основі попиту та використання сучасних технологій дозволить знизити витрати на зберігання і зменшити обсяг замороженого капіталу. Оптимізація процесів збору дебіторської заборгованості в свою чергу допоможе підвищити ліквідність та забезпечити стабільний грошовий потік. Ці заходи сприятимуть підвищенню ефективності

використання ресурсів та стабільному розвитку підприємства в умовах конкурентного ринку.

Висновки за розділом 2

Аналіз конкурентів для підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР» у сфері будівельних послуг в Європі є критичним кроком для стратегічного управління. Він дозволив зрозуміти стратегії, технологічний рівень, репутацію та географічне положення головних конкурентів, таких як Vinci Group, Bouygues Construction, Royal BAM Group, Strabag та Skanska. Це допомогло ідентифікувати переваги та можливості для підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР» у ринковій боротьбі та розвитку на європейському ринку.

В свою чергу, основні показники, такі як чиста та валова рентабельність, дозволили оцінити здатність підприємства генерувати прибуток від надання послуг після врахування всіх витрат. Аналіз рентабельності також допоміг виявити проблемні аспекти управління та можливості для підвищення прибутковості. Ураховуючи зміну умов ринку та внутрішніх факторів, аналіз рентабельності дозволяє підприємству адаптуватися та приймати стратегічні рішення, саме тому, аналіз фінансових показників ефективності виробничої діяльності був одним з найважливіших аспектів які були розглянуті у роботі.

Використання програмного забезпечення для прогнозування попиту, покращення процесів збору дебіторської заборгованості, введення чітких умов кредитної політики, підвищення оборотності активів через ефективне управління запасами є важливими кроками для підвищення ефективності виробничої діяльності підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР»

ВИСНОВКИ

Визначено, що ефективність виробничої діяльності – це співвідношення між досягнутими результатами та використаними ресурсами. Внутрішній фактор діяльності підприємства має великий вплив на його ефективність. Ефективне управління людськими ресурсами, якість виробничих процесів та наявність сучасного обладнання формують основу успішного функціонування підприємства. Зовнішній фактор також відіграє важливу роль у визначенні ефективності виробничої діяльності підприємства. Економічна та політична стабільність, рівень конкуренції та попит на товари – це ті чинники, які мають прямий вплив на успішність підприємства.

Для досягнення високого рівня ефективності виробничої діяльності підприємства необхідно враховувати як внутрішні, так і зовнішні фактори. Важливо забезпечити ефективне управління людськими ресурсами, оптимізацію виробничих процесів та належне використання сучасного обладнання. Крім того, необхідно уважно спостерігати за змінами на зовнішньому ринковому середовищі та адаптуватися до них для забезпечення стабільної та успішної діяльності підприємства.

Ефективне управління людськими ресурсами, якість виробничих процесів та наявність сучасного обладнання є ключовими факторами успішного функціонування підприємства. Для підприємства «ПРОМТЕХЦЕНТР» важливо забезпечувати належний рівень контролю та управління як внутрішніми, так і зовнішніми факторами, що впливають на його ефективність. Це включає в себе розвиток стратегій управління якістю, додаткове підвищення кваліфікації персоналу, а також пошук нових можливостей для розширення ринкових можливостей та забезпечення конкурентоспроможності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. About BAM – Strategy – Royal BAM Group. URL: <https://www.bam.com/en/about-bam/strategy> (дата звернення: 05.04.2024).
2. About Skanska. URL: <https://www.skanska.pl/en-us/about-skanska/about-us/> (дата звернення: 05.04.2024).
3. Adnan A.N., Arbaai N.A., Azianti I. Improvement of overall efficiency of production line by using line balancing// *ARPN*. 2016. №11. С. 7752-7758.
4. Adnan A.N., Jaffar A., Yusoff N., Halim N. H. A. Implementation of Continuous Flow System in Manufacturing Operation// *Applied Mechanics and Materials*. 2014. № 393. С. 9-14.
5. American Council on Education. Mapping New Directions: Higher Education For Older Adults. Second report. Washington: MetLife Foundation, 2008. 48 с.
6. Baijie W., Xiaoxiao M., Jiancheng X. Research on the Impact of Enterprise Production Technology Data on Production Efficiency// *2021 International Conference on Big Data and Intelligent Decision Making (BDIDM)*. С. 49-53.
7. Bouygues Construction – Innovations. URL: <https://www.bouygues-construction.com/innovations> (дата звернення: 05.04.2024).
8. Boyd H.W.-Jr., Walker O.C.-Jr., LarrecheJ.-C. Marketing Management. A Strategic Approach with a Global Orientation. Chicago etc.: Irwin, 1995. 373 с.
9. Cameron K. A study of organizational effectiveness and its predictors// *Management Science*. 1986. №1. С. 87-112.
10. Changjun Jiang, Bohao Jin. Does the development of digital economy infrastructure reduce the urban-rural income gap? Theoretical experience and empirical data from China// *Kybernetes*. 2023. № 53(2). С. 600-619.
11. Chengming Li, Peng Huo, Zeyu Wang, Weiguang Zhang, Feiyan Liang, Abbas Mardani. Digitalization generates equality? Enterprises' digital

transformation, financing constraints, and labor share in China// *Journal of Business Research*. 2023. № 163.

12. Chengyuan Wang, Wanyi Li, Jun Li, Qiong Wang, Shanyong Wang. Temperature shocks as an accelerator for digital transformation of manufacturing firms: Evidence from China// *Journal of Cleaner Production*. 2024. № 443.

13. Churchill G.A.-Jr., Peter J.P. Marketing: Creating Value for Customers. Burr Ridge, Illinois: Irwin, 1995. 594 с.

14. Cusack S. Building a community of leaders: Research and development of a program to train seniors as empowering// *Canadian Journal for the Study of Adult Education*. 1996. № 10(2). С. 19–36.

15. Economic Doctrine and Method: A Historical Sketch - Ludwig von Mises Institute. URL: https://mises.org/library/book/economic-doctrine-and-method-historical-sketch?d7_alias_migrate=1 (дата звернення: 05.04.2024).

16. Gao Y.W. Construction of Measurable Impact Evaluation Indicator System for Open Science Datasets// *J. Information Science*. 2023. № 7. С. 49-60.

17. Guangfei Yang, Zitong Guo, Wenjun Wu. Revealing transmissions of atmospheric heavy metals hidden in the Chinese supply chain// *Journal of Environmental Management*. 2024. № 351.

18. Hu F. Digital Evaluation System for the Tobacco Leaf Addition Process and Research on Addition Effects Prediction// *D. Kunming University of Science and Technology*. 2020. С.43-50.

19. Kaicheng Liao, Hengyu Liu, Fang Liu. Digital transformation and enterprise inefficient investment: Under the view of financing constraints and earnings management// *Journal of Digital Economy*. 2023. № 2. С. 289-302.

20. Key Metrics for Monitoring and Evaluating Production Efficiency. URL: <https://fastercapital.com/content/Optimizing-Production-Efficiency-in-the-Short-Run.html#Key-Metrics-for-Monitoring-and-Evaluating-Production-Efficiency> (дата звернення: 07.04.2024).

21. Li S.F. Research on the Construction of Lean Production Management System in the Cigarette Industry Enterprises// *Technological Innovation and Productivity*. 2023. № 3. С. 78-80.
22. Lindenberg E. B., Ross S. A. Tobin's Q ratio and industrial organization// *The Journal of Business*. 1981. № 54(1).
23. Muhammad Iqbal, Yudi Azis, Sucherly Sucherly, Umi Kaltum. Factors affecting performance excellence in Indonesian state-owned enterprises// *Problems and Perspectives in Management*. 2023. № 21(4). С. 264-277.
24. Optimizing Production Efficiency in the Short Run. URL: <https://fastercapital.com/content/Optimizing-Production-Efficiency-in-the-Short-Run.html> (дата звернення: 07.04.2024).
25. Paolo Faraboschi, Eitan Frachtenberg, Phil Laplante, Dejan Milojicic, Roberto Saracco. Digital Transformation: Lights and Shadows// *Computer*. 2023. № 56(4). С. 123-130.
26. Ping Yang, Yanqin Lv, Xiaodan Chen, Juan Lv. Digital finance, natural resource constraints and firms' low-carbon behavior: Evidence from listed companies// *Resources Policy*. 2024. № 89.
27. Production Efficiency: Defined, With PPF Curve Graph and Formula. URL: https://www.investopedia.com/terms/p/production_efficiency.asp (дата звернення: 07.04.2024).
28. Rodríguez B. P., Verdú-Jover A. J., Gomez-Gras J. M. Does digital transformation increase firms' productivity perception? The role of technostress and work engagement// *European Journal of Management and Business Economics*. 2023. № 33(2). С. 137-156.
29. Saaty Thomas L. Deriving the AHP 1-9 scale from first principles// *Proceedings 6th ISAHP*. 2001. С. 397-402.
30. Shaofeng Wang, José Paulo Esperança. Can digital transformation improve market and ESG performance? Evidence from Chinese SMEs// *Journal of Cleaner Production*. 2023. № 419.

31. Silin Li, Luwen Gao, Chunjia Han, Brij Gupta, Wade Alhalabi, Sultan Almakdi. Exploring the effect of digital transformation on Firms' innovation performance// *Journal of Innovation & Knowledge*. 2023. № 8(1).
32. Sun X. R., Sun J. H. Construction of Elderly Care Assessment Indicator System Based on Basic Abilities and Basic States Using Delphi Method and Analytic Hierarchy Process// *J. Journal of Practical Cardiocerebral Vascular Disease*. 2018. № 2. C. 58-62.
33. Tong Y. H., Feng Z. L. Evaluation and Analysis of Haze Influencing Factors Based on AHP// *J. Journal of Southwest Normal University (Natural Science Edition)*. 2020. № 3. C. 87-94.
34. VINCI History. URL: <https://www.vinci.com/vinci.nsf/en/history/pages/index.htm> (дата звернення: 05.04.2024)
35. Wang D., Shao X. Research on the impact of digital transformation on the production efficiency of manufacturing enterprises: Institution-based analysis of the threshold effect// *International Review of Economics & Finance*. 2024. № 91. C. 883-897.
36. Ximing Chen, Yongjia Yan, Ji Qiu. Can enterprise digital transformation reduce the reliance on bank credit? Evidence from China// *Economic Modelling*. 2024. № 132.
37. Xuefeng Shao, Longqi Wang, Xinda Li. Financial asset allocations, economic policy uncertainty, and enterprise digital transformation// *Managerial and Decision Economics*. 2024.
38. Yang Y. S. Teaching Difficulties in Calculating Indicator Weights Using Analytic Hierarchy Process// *J. Science Education and Culture*. 2018. № 5. C. 67-68.
39. Zhang L., Gu F., He M. The Influence of Digital Transformation on the Reconfigurability and Performance of Supply Chains: A Study of the Electronic, Machinery, and Home Appliance Manufacturing Industries in China// *Sustainability*. 2024. № 16(7).

40. Zhang T., Shi Z. Z., Shi Y. R., Chen N. J. Enterprise digital transformation and production efficiency: mechanism analysis and empirical research// *Economic Research-Ekonomaska Istraživanja*. 2021. № 35(1). С. 2781–2792.
41. Гамалій В. Ф., Романчук С. А., Фабрика І. В. Сучасні проблеми збутової політики українських підприємств// *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2012. № 22(2). С. 10-13.
42. Головкіна Н.В. Стимулювання збуту: теорія, практика і перспективи// *Маркетинг в Україні*. 2003. № 2. С. 47-52.
43. Дячок І. Бенчмаркінг як інструмент вдосконалення бізнесу: суть, види та особливості проведення// *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2010. № 44. С. 595-605.
44. Ефективність виробництва, її сутність, економічні показники та соціальні показники. URL: https://pidru4niki.com/1081080639925/politekonomiya/efektivnist_virobnitstva_s_utn_ist_ekonomichni_sotsialni_rokazniki (дата звернення: 07.04.2024).
45. Загородня О.М., Спільник, І. В. Діагностика проблемних зон виробничої та маркетингової діяльності за показниками їх оцінки. Проблеми та перспективи теорії та практики обліку, контролю, економічного аналізу та еволюції статистики. Тернопіль: ТНЕУ, 2014. С. 48-50.
46. Капіталізм і свобода / М. Фрідман, Р. Фрідман ; пер. з англ. Н. Рогачевська. К. : Наш формат, 2017. 216 с.
47. Лазарева Н.О. Про розуміння управління ефективністю діяльності підприємства// *Менеджмент*. 2015. № 2 (40). С. 105-109.
48. Спільник І. В., Загородня О. М. Аналіз виробничої та маркетингової діяльності в підвищенні конкурентоспроможності підприємства// *Економічний аналіз*. 2014. № 17. С. 106-109.

49. Шматковська Т. О., Стащук О. В. Управління розвитком персоналу підприємства на засадах інклюзивного зростання// *Ефективна економіка*. 2020. № 8.

50. Ярославський А.О. Економічна ефективність діяльності підприємства: теоретичний аспект// *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. № 20 (3). С.174–177.